

DIPLOMADOLGOZAT

Kovács Róbert

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Georgikon Campus
osztatlan agrármérnök szakirányú továbbképzési szak

A tacskó használata a vadgazdálkodásban

Belső konzulens: Dr. Kovács Szilvia
egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke:
Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet
Természetvédelmi Biológia Tanszék

Készítette: Kovács Róbert

MATE Georgikon Campus

2024

Tartalomjegyzék

1.Bevezetés és célkitűzések	4
2.Irodalmi áttekintés	6
2.1. A tacskó története és kialakulása	6
2.2. A tacskó hazai története	11
2.3. Szőr és méretváltozatok kialakulása	13
2.4. A tacskó FCI standardja	14
2.5 Munkavizsga Szabályzat tacskók számára	15
3. Anyag és módszer	17
3.1. Adatgyűjtés	17
3.2. A tacskó munkája, alkalmazása vadászatban, vadgazdálkodásban	17
3.2.1. Föld alatti munka	17
3.2.2 Vércsapa munka	20
3.2.3 Hajtó munka	21
3.2.4 Kajtató, apróvadás munka	22
3.2.5 Vízi munka	23
3.2.6 Lesvadászat, lőállásban	23
3.2.7 Elfektetés, várakozás	24
3.2.8 Cserkészlet, lábnál követés	24
4. Eredmények	25
4.1. Tenyésztési adatok értékelése	25
4.2. Félig struktúrált interjúk elemzése	38
4.3. Kérdőív elemzés	41
5. Következtetések és javaslatok	45
6. Összefoglalás	47
7. Irodalomjegyzék	49
8. Ábrák és táblázatok jegyzéke	51
8.1. Ábrák	51
8.2. Táblázatok	52
9. Mellékletek	53

10. Köszönetnyilvánítás	58
11. Nyilatkozatok	59

1.Bevezetés és célkitűzések

A tacsó fajtahoz való kötődésem, rajongásom kezdete egészen korai gyermekkorom idejére vezethető vissza. Édesapám, hivatásos vadász és kotorékeb tenyésztő lévén a háznál mindig igen sokszínű, népes kutyasereg vett körül. Tacsók és terrierek jókedvű falkája. Közülük kiemelkedően eleven képként él emlékezetemben egy vörös, rövidszőrű tacsó kan, kinek buzgó segítsége és türelme révén sikerült a járás tudományát elsajátítanom. Az, hogy egész neveltetésem a kutyák körül forgott, már igazán csak hab volt a tortán. Nagyjából tíz éves lehettem, mikor egy fedeztetésből édesapám visszkapott egy kis vaddisznószínű, szálkásszőrű szuka kölyköt. Belőle az akkori gyakorlati tudásommal egy jó munkakutyát tudtam faragni. Sajnos nem örülhettünk egymásnak túl sokáig, mert viszonylag korán, még kétéves kora előtt egy vaddisznóhajtás során nyoma veszett. Utána több fajta vadászkutya került életutamba. Elkezdtem komolyabban kutyakiképzéssel foglalkozni, mind elméleti, mind gyakorlati síkon és megkezdtem kutyáimmal a munkavizsgák és versenyek élményekkel és tapasztalatokkal teli sorozatát.

Életem egyik legmeghatározóbb pontja a 2019. évhez köthető. Megszületett édesapám kennelében Katóközi Saci, aki a tacsók iránti szeretetemet, elkötelezettségemet és csodálatomat elemeiben mélyítette el. Sokoldalúsága révén a vadászatnak nincs olyan ága, melyben ne lehetne hasznát venni. Vele elértünk egy Hungária Munka Champion címet, illetve a Tacsó Világszövetség Munka Champion címét, melyet egyedüli szálkásszőrű tacsó szukaként birtokol Magyarországon. Ő segített hozzá, hogy 2021-ben a bírói vizsgát letéve hivatalosan is az FCI III-IV. fajtacsoportjainak teljesítmény bírója lettem, és ezzel aktív részesévé váltam a kotorékebek gyakorlati minősítésének. Rá építve vettem meg 2022-ben saját tenyészetem alapjait, a Sárvári Berek Kennelt. Saci nyitotta fel szememet a hazai kotorékeb állomány munkában nyújtott valós teljesítményével kapcsolatban. Számomra mindig is megmarad egy viszonyítási alapnak, egy kiindulópontnak, kiegyensúlyozott idegrendszerével, vadászszenvedélyével, orrjóságával és dúvadélességével.

A tacsó számomra mindig is egy rettentően sokoldalú vadászkutyát jelentett, viszont látva a hazai állomány milyenségét, a vadászebek küllemi célokra történő felerősödött szelekcióját és a mai tenyésztők hozzáállását hazánkban, sajnos úgy érzem ez a jövőben csorbulni fog és veszít hangsúlyosságából. Mivel gyakori szereplője vagyok külföldi vadászkutyás rendezvényeknek, így rendelkezem összehasonlítási alappal. Szemtanúja vagyok főként a hazai vadászkynológiai szakmai színvonal általános hiányának, amit más országok rendezvényeinél maximum a

törvények adta hátrányok miatt lehetségesek. Hiányolom az összetartást, a tenyésztői összefogást, az adott fajta javító szándékú valódi tenyésztését, és az állattenyésztési ismeretek minimális alapjait. A hazai tenyésztési feltételek mondhatni hiányát, a tenyésztésbe vételhez szükséges feltételek minimális voltát. Sajnos tapasztalható egy bizonyos fokú általános állományromlás a használhatóság tekintetében, illetve a „túlméretes” egyedek, (régiben standardnak nem megfelelő, de ma már favorizált angolszász eredetű típus) egyre gyakoribb bevonása a tenyésztésbe, melyek az eredeti, föld alatt teljesítendő feladatokra testméretükből adódóan egyszerűen alkalmatlanok, és az állomány haranggörbáját is ez irányba húzzák el.

Diplomadolgozatom célja összegyűjteni mindazon információkat, melyeket a kilenc tacsó fajta történetéről és főként használhatóságáról teljes képet adhat és feltárja azon hiányosságokat, melyek esetében változtatásokat lenne szükséges eszközölni. Szeretnék tisztában lenni e fajta törzskönyvezési adataival. Hogy miként alakultak az alomszámok, a letörzskönyvezett egyedek száma és a magyar kennelek aránya. Meg szeretném tudni a magyar teljesítménybírók véleményét a tacsó munkájáról, bírálatáról, múltjáról, jelenéről és jövőjéről. Célom továbbá megkérdezni a fajta szerelmeseit, tenyésztőit, hogy a tacsók milyen arányban vannak vadászkezben, kíváncsi voltam kiképzési szokásaikra, illetve vizsgázási eredményekre is.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A tacsó története és kialakulása

A tacsó pontos történetének, eredetének a meghatározása nem könnyű feladat, véleményem szerint teljes pontossággal meghatározni, főként a törzskönyvezést megelőző korszakot szinte lehetetlen. Különböző nézetek, vélemények és feltételezések találkoznak és keverednek a témában jártas történészek, kutatók véleményében is.

Eredetét egyes források egészen az ókori Egyiptomig vezetik vissza, ahol már Kr.e. 2000-ben fellelhetők voltak olyan fali rajzok, festmények és emlékművek, melyeken a tacsóhoz valamelyest hasonló, rövid lábú, kopó jellegű ebek ismerhetők fel egy – egy vadászati jelenet közben, ámbar azok füle még felálló. Az első leírás Xenophón görög író tollából maradt ránk, aki *Canis castorius* (feltehetően itt hódra vadászó kutyáról van szó, Canidae = kutyaféle, Castoridae = hódfélék) néven emlegeti, és leírja ezeknek a föld alatt használatos rövidlábú kutyáknak a külső megjelenését, belső tulajdonságait és a velük történő kotorékvadászatot is. A rómaiaktól nem lelhető fel semminemű tárgyi, vagy irodalmi emlék tacsó jellegű kotorékvadászatra alkalmas kutyatípusról, mert a rómaiak e vadászati módot nem üzték, sőt, egyenesen megvetették (FODOR, 1976).

A mai régészek azonban a kelták vadászkutyáját a „Brackent” vagy más források szerint a „Segusiust”, eme kopószerű hajtókutyát tartják a tacsók valódi ősatyjának (INTERNET1).

A IX. és X. századi középkori német eredetű írásos emlékek a Boji-törvényekben említenek egy kisebb, rövid lábú kutyatípust, melynek neve Bibar-Hund (a hód német neve Biber, a Hund pedig kutyát jelent) (DIEZEL-MIKA, 1910).

Véleményem szerint azért hangsúlyozzák főként a hódvadászatban betöltött segítő szerepét, amellet, hogy más vadfajok vadászatánál is alkalmazták, mert e faj akkoriban sokkal elterjedtebb volt, mint napjainkban, a hódgerezna pedig nagyon értékes csereeszköz volt. Egyes források szerint tíz hódbőrért egy jobb lovat is elcseréltek (FODOR, 1976).

A XV. századból a középkori Európa egyéb leírásaiban és törvényeiben szintén fellelhető egy tacsóra emlékeztető, föld alatt használatos, kurta lábú eb, melyet esetenként máshogyan, de számos helyen a hódhoz kapcsolható módon említenek, mint: Bibracco, Canis Bersarius, Beverarius (DIEZEL-MIKA, 1910).

Ezen kutyák kisebb példányaival üregi nyulakra a nagyobbakkal pedig borzra, vidrára, hódra vadásztak. Minden bizonnyal tulajdonságaikban, mint fogósság, orrjóság és vadászszenvedély, ezek az ebek egyezőséget mutathattak, de küllemüket, testnagyságukat tekintve igen nagyfokú sokszínűség figyelhető meg (KORÓZS, 2008).

A tacsó ősei minden kétséget kizáróan szoros rokonságban állhatnak a Franciaországban és Svájcban igen elterjedt basset típusú rövid lábú kopófajták őseivel. A francia író, Du Fernilleux már 1573-ban görbe lábú és egyenes lábú alacsony kopókról számol be, amelyek Flandriából kerültek Franciaországba, és ott, mint inkább föld felett használatos hajtókutya kerültek továbbtenyésztésre (DIESEL-MIKA, 1910).

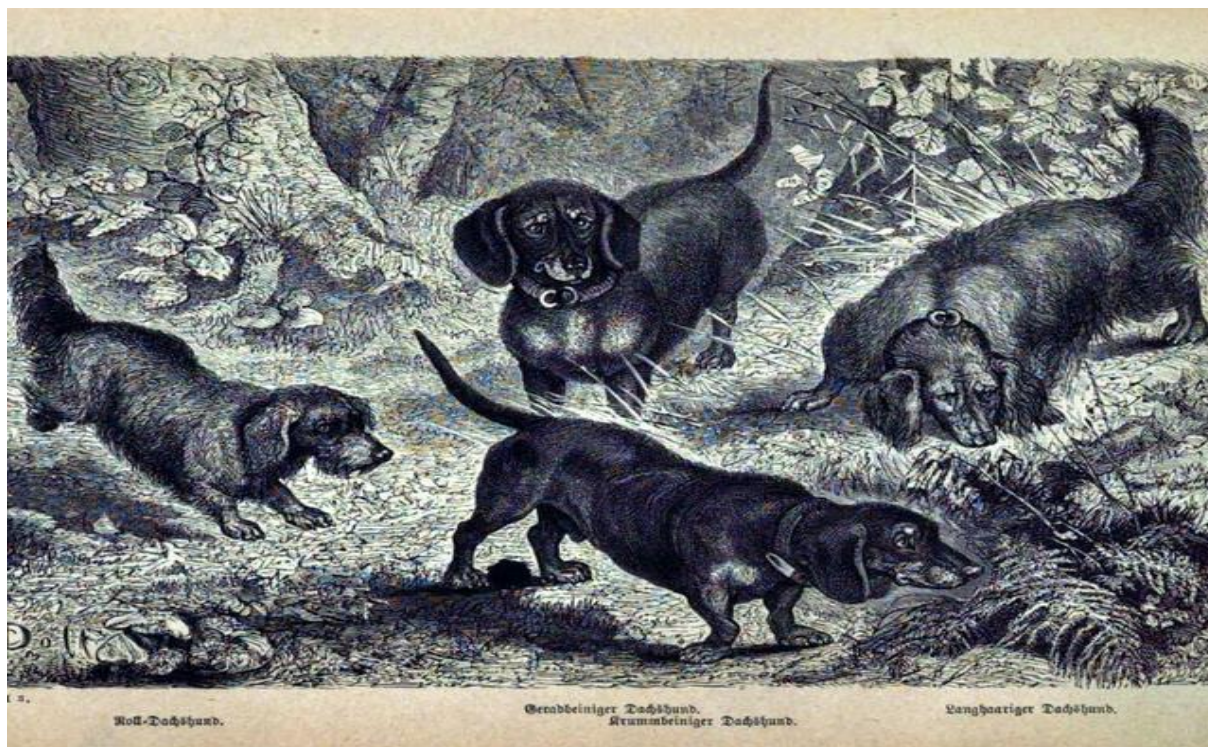
A XVI. századtól már számtalan helyen, leírásba, rajzon és festményen találkozhatunk főként Németországban a borzbec (Dachshund), vagy borzokópók néven említett kutyákkal, sőt, itt már esetenként különböző ma is ismert szőrváltozatokat is megemlítenek és a szálkásszőrű változatot, mint ritkaságot említik. Ezen kutyák legjellemzőbb és legfontosabb feladata a mezőgazdasági növénytermesztésben jelentős károkat okozó borzok, és az állattenyésztők haszonállatait, illetve az apróvad állományt prédáló rókák minél hatékonyabb vadászata volt. Mindezek mellett alkalmazták őket klasszikus, föld feletti kopó feladatokra, tehát különféle apró és nagyvadfajok felkutatására és hajtására is (RANSLEBEN, 1992).

A XIX. században kezdi elérni a tacsó a mai végleges formáját, mely a céltudatos és áldozatos tenyésztői munkának köszönhető. Van der Borch részletes leírása (1814-ban) a tacsóról már egészen megegyezik a mai tacsóéval. Ő szintén beszámol eltérő szőr- és színváltozatokról (DIESEL-MIKA, 1910).

Reichenbach 1836-ban már pontosan elkülöníti a három szőrváltozatot egymástól. Ő is görbe és egyenes lábú változatokat ismertet, a maiakra igen hasonlító színváltozatokban, mint barna, sárga, fekete, tiger tarka és csíkos (JÓZSEF, 1936).

A görbelábú és egyenes lábú tacsót folyamatosan párhuzamosan tenyésztették egymással. A tacsó korai történetét szorosan végigkíséri a görbeláb téveszméje, ugyanis régen azt gondolták, hogy minél görbébb lábbal rendelkezik egy eb, annál könnyebben boldogul a földalatti járatokban. Ezt a tenyészcélt a vakond ásólábainak hatékonyságára alapozták, azonban mára már tudjuk, hogy a két ásómunka mozdulatai elemeiben merőben eltérnek egymástól, illetve a görbe lábú kutyák eltérő csontozati-, izomzati- és ízületi terheltségük miatt erős hátrányban voltak (KORÓZS, 2008).

A küllem tekintetében a követelmények megegyeztek, csupán a szőrminőségben volt különbség, így ugyan a három szőrváltozatot elkülönítették, de azokat egy fajtnak tekintették (1. ábra). A rövidszőrű változatban egyes források szerint már ekkor kezdetét veszi a vadászati használat alapján az eltérő méretváltozatok kitenyésztése (FODOR, 1976).

1. ábra: 1876-ban így ábrázolták a három szőrváltozatot (Forrás: INTERNET2)

Mindeközben Angliában a lótenyésztés és törzskönyvezés mintájára létrehozták az ebtörzskönyvezés rendszerét. Ezzel egyidőben elkezdtek létrejönni a különféle fajtagondozó egyesületek (RANSLEBEN, 1992).

Olyan információk is fellelhetők, melyek szerint, bár mindig Németország rendelkezett a legjelentősebb tacskó törzsállománnyal, a szigetországban is bőven akadtak szerelmesei, mint maga Viktória királynő is. Állítólag itt már 1866-ban szerepeltek tacskók kutyakiállításokon, sőt 1873-ban, a Kristálypalotában megrendezett kiállításon egy fajtaszabvány is elismerésre került Angliában (DANGERFIELD-HOWELL, 1991).

A fajtát 1874-től regisztrálták az angol „Kennel Club Studbook” - ban, mint német borzeb (German Badger Hound). Itt alakulhatott meg az első fajtagondozó egyesület is, 1881-ben Angol Tacskóklub (English Dachshund Club) néven, miközben 1870-től a tacskók kitűzték zászlójukat az Újvilágban is (KIS, 2008).

A tacskó első, kezdetleges fajtaleírását 1879-ben írták meg a kontinensen. Innentől beszélhetünk valójában a tacskóról, mint fajtáról Európában. A hosszúsőrű tacskó első fajtajellegét 1882-ben jegyezték le, míg a szálkássőrűét feltehetően még később. Berlinben 1883-ban bemutatásra kerültek a tacskók az első kiállításon, ahol osztatlan sikerükkel alapozták meg máig töretlen népszerűségüket. Igen jelentős dátum a tacskók történelmében 1888. június 10-e, mivel ekkor alakult meg szintén Berlinben a Német Tacskó Klub (Deutscher Teckel Klub) Emil Ilgner elnökletével (JÓZSEF, 1936).

A tacskót Észak-Németországban „Teckel” - nek hívták, mely a görög eredetű szóból a „Tekal” -ból ered, mely direkt fordításban annyit tesz: haragos, heves. Dél-Németországban pedig a „Dachshund” (borzeb) és a „Teckel” szó összeolvadásaként keletkezett „Dackel” névvel illették (KIS, 2008).

A klub 1889-ben kezdte meg a kutyák törzskönyvezését elsőként csupán a továbbtenyésztésre alkalmasnak bizonyuló egyedek beiktatásával, majd később már a törzskönyvezettek utódait is bevették. Az első évben törzskönyveztek 387 rövidsőrű, 3 szálkássőrű és 5 hosszúsőrű egyedet (JÓZSEF, 1936).

1895-ben pedig egyesek úgy vallják, hogy már összesen 2166 példányt számlált a törzskönyvezettek száma (FODOR, 1972).

Az 1891-ben Amszterdamban megrendezett kutyakiállításon már igen szép számmal jelentek meg a tacskók. A fajtát 300 egyed képviselte, bár szörzet tekintetében még itt sem mutattak teljes egységességet. Azonban a használhatóság felmérése sem maradhatott el. A küllemi megmérettetéseket gyakran kotorék vizsgákkal egybekötve rendezték meg. 1893.szeptember 19-én került megrendezésre az első vércsapa vizsga tacskók számára, azonban a 7 benevezett kutyából csak egy került díjazásra. Sokan felismerve a fajta sokoldalúságát, már felhasználták ebben az időszakban is „mindenes” vadászkutyaként, és messzemenőig dicsőítették univerzális mivolta miatt (RANSLEBEN, 1992).

1905-ben megalakult a Törpe Tacskó Klub, illetve 1912-ben megírták az első rájuk vonatkozó fajtajelleget és megfogalmazták a mérethatárokat is (JÓZSEF, 1936).

Már a kezdet kezdetén, az 1900-as évek elején is felmerült a máig fennálló probléma, miszerint nagyon sok tenyésztő csak küllemi szelekciót végzett a fajtában a kor aktuális igényeinek és divat szeszélyeinek hatására (ilyen divatörületek eredményei voltak az extrém görbe, „sparhelt”

lábú és a kígyószerűen hosszú, gyenge hátú kutyák is), teljesen figyelmen kívül hagyva a használati tulajdonságokat. A tacskókat használó vadászokat ez mélységesen felháborította. 1905-ben Nasse tollából jelent meg egy cikk, melynek címe: „Használati vagy luxuskutya-e a tacskó?” volt. Ez az írás igen éles vitát váltott ki a két tábor között. Ennek hatására sokan elhagyták az egyesületet is. 1906-ban létrejött a Használati Tacskó Klub, amelyhez lelkesen csatlakozott a Törpe Tacskó Klub is. Lipcsében egyesültek 1909-ben a tacskó használati célú tenyésztését előnyben részesítő klubok és megalakult a Német Használati Tacskó Egyesületek Szövetsége. Ők folyamatosan rendezték az állomány felmérését célzó munkavizsgákat és versenyeket és megnyitásra került a Használati Törzskönyv is (JÓZSEF, 1936).

Az első világháború a tacskótenyésztést is általános tragédiaként sújtotta. A fajta szerencséjére voltak lelkes tenyésztők, akik nem bánták, hogy sok esetben mindent a nulláról kellett újra kezdeniük. Viszont a folyamatosan fejlődő és ismeretekkel gyarapodó tenyésztés eredményeként ekkor már napvilágot láttak kitűnő küllemű és remekül dolgozó munkakutyák egyaránt. A különböző méretváltozatok is kezdték elérni a teljes egységességet, bár ekkor még igen gyakran keverték őket egymással és ez a méretváltozatok tekintetében is így volt. Főként a rövidszőrű típusnak (2. ábra) tulajdonítottak javító szerepet munka tekintetében, így ezek rendre keresztezésre kerültek hosszú és szálkásszőrű egyedekkel. Teljes lendületet vett a német tacskótenyésztés. 1925-ben jelent meg az új fajtastandard. Ez évben 2873 rövidszőrű, 1600 szálkásszőrű és 544 szálkásszőrű példány került törzskönyvezésre, illetve még számos törpetacskó, melyeket külön törzskönyvben tartottak számon. Egy 1928-ban megrendezett kiállításra 613 tacskót neveztek be. Szintén ebben az évben 26 kotorékversenyt, 17 vércsapaversenyt és Münchenben mindenes használati tesztet is tartottak (JÓZSEF, 1936).

2. ábra: Rövidszőrű tacskó 100 évvel ezelőtt és ma (Forrás: INTERNET3)

1931-ben betiltották a szőrváltozatok közti keresztezéseket (KIS, 2008).

A két világháború közti időszakot tekinthetjük a fajta aranykorának. A kotorékvadászat igen kedvelt hobbinak és gazdasági tevékenységnek számított Európa szerte, így a tacskóknak igen nagy volt a becsületük és a jelentőségük. A fajta tenyésztése főleg az arisztokrácia kezében volt, akik időt és pénzt nem sajnálva küzdöttek a fajta folyamatos javításának érdekében (JÓZSEF, 1936).

A második világhéget a fajta szintén nagyon megsínylette. Az anyaországban igen érzékeny veszteségeket okozott a tacskók terén is a háború. Az állomány újjáélesztése azonban sikerrel járt. 1960 óta a tacskó folyamatosan a német törzskönyvezési statisztikák élmezőnyében helyezkedik el. Olyannyira, hogy az 1972-es Müncheni Olimpiai Játékok kabalájának egy Waldi nevű tacskót választottak, aki a fajta szívósságát, kitartását és mozgékonyágát szimbolizálta. Viszont vadászati alkalmazása kissé hátrébe kezdett szorulni a kotorékvadászattal együtt. Egyre inkább kezdett általánossá válni a tacskók hobbi célra történő tartása. Ez évben még nagyjából 28000 tacskó kölyök látta meg a napvilágot. Példának okáért 2010-ben csak 6500 kölyök született (INTERNET 4).

2.2. A tacskó hazai története

Hazánkba a fajta minden bizonnyal osztrák közvetítés hatására került. Magyarország nemzetközi viszonylatban mindig is „tacskó nagyhatalomnak” számított. A probléma korábban abból adódott, hogy a törzskönyvezés később kezdődött meg, így nagyon sok küllemben és munkaképességben kiemelkedő egyed sajnos kimaradt a tenyésztésből. A kezdeti időszakból két fontos nevet érdemes kiemelni: Fischer Ede főerdész, aki mindhárom szőrváltozatot nagyon magas szinten tenyésztette és a hosszúszőrű tacskó honosítója volt, illetve Kostics Labudot, aki rövidszőrű tacskói révén szerzett hírnevet Európában (JÓZSEF, 1936).

A fajtát elsőként az 1898-ban megalakult Országos Ebtenyésztő Egyesület vette szárnyai alá, majd ezt követően 1902-ben megalakult a Magyar Foxterrier és Tacskó Klub, mely három év múlva feloszlott. 1913-ban jött létre az Országos Magyar Foxterrier és Tacskó Tenyésztő Egyesület, melynek tacskó szakosztályát Görgey Géza vezette, aki igyekezett a külső mellett a munkatulajdonságokra is nagy figyelmet fordítani. A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének kiállításain is gyakran részt vettek a tacskók és az egyesület néha munkaversenyeket is rendezett (JÓZSEF, 1936).

Az első világháború után 1928-ban jött létre a Magyar Tacskótenyésztők Egyesülete, melynek első elnöke szintén Görgey Géza volt, majd őt a posztón Zilahy Lajos követte. A klub tevékenysége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a hazai tacskó tenyésztés bekerüljön Európa élvonalába. Kittenberger Kálmán nagy fajtarajongóként a Nimród vadászújságban külön rovatot szentelt neki. Dr. Raisits Emil pedig a Kutyatenyésztés című szaklapjában nyitott tacskós rovatot. A két világháború közti időszak rendkívül gyümölcsözőnek volt mondható a tacskók számára. A kotorék és apróvad vadászat kultusza szinte virágzott. Tenyésztését itthon is főként a tehetős nemesség támogatta és gyakorolta (JÓZSEF, 1936).

A második világháborút követő időszakban erős visszaesés mutatkozott. Mind a tacskók, mind az egyéb kotorékfajták jelentősége főként munka terén igen megcsappant. A borzot és a vidrát 1974-ben, a hódot pedig még korábban védett fajnak nyilvánították. A kotorékvadászat tárgyaként az üregi nyúl és a róka maradt a hazai palettán. A róka iránti érdeklődés is kezdett alábbhagyni a veszettség folyamatos terjedésével, a rókaprém folyamatos értékvesztésével és a kockázatmentesebb kotorékgázosítás alkalmazásával. A kotorékvadászat lehetőségének csökkenésével megjelent a törekvés a tacskók minél inkább föld feletti munkára történő szelekciójára, főként a sebzett nagyvad megtalálását szolgáló vércsapa munkára és a megnövekedett vaddisznóállomány vadászatára. Emellett pedig sokan elkezdtek felhasználni mindenes munkára, mint kajtatás, bokrárszás, vízi munka és kisebb vadfajok elhozása (FODOR, 1976)

A vizsgáztatás, főként a hangos nyúl nyomkövetési vizsga (spurlaut) hiányában (mely sajnos egy téves törvényrendelet miatt tiltott volt, mert „kopózásnak” minősült), általában a vércsapa vizsgákra, illetve a kotorék (igen magas szinten), vaddisznó és vízi munka bírálására szorítkozott, de sokoldalúsági vizsgát (VGP) ebben az időszakban nem rendeztek. A fajtaklubok szerepét az akkori Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének szakosztályai töltötték be. A rendszerváltás után a fajtagondozó a Budapesti Tacskó Klub volt, Ruzsics Károly elnökletével. Ez a klub rendezte meg hosszú évtizedek után a Sárvári Állami Gazdaság segítségével 1990-ben az első nemzetközi mindenes vizsgát tacskók számára, melyen 14 kutya indult 5 országból (JOÓB-F, 1990).

Ezt követően 1998-ban létrejött a Magyar Tacskósok Országos Egyesülete, amely a jelenlegi fajtagondozó, a 2021-ben megalakult, mondhatni „újraalakult” Magyar Tacskótenyésztők Egyesületével együtt. Ez a két klub tölti be jelenleg is a magyarországi fajtagondozás szerepkörét (INTERNET5).

2.3. Szőr- és méretváltozatok kialakulása

Rövidszőrű tascsó

Ennek a szőrtípusnak a fekete-cser színű változatát tartják a legrégebbinek. Tőle származtatnak minden későbbi szőr és színváltozatot. Később ezek vörös színű kopókkal és állítólagosan vérebekkel való keresztezésével létrejött a vörös színű változat, mely egy Daacke nevű tenyésztő nevéhez köthető. Ezen törzsből származók voltak elvileg a legkitűnőbb vércsapázó tascsó (JÓZSEF, 1936).

A rövidszőrű típus „ősiségét” bizonyítja, hogy 1875-ben egy hetilapban már fajtaismertetők jelentek meg róla. E szőrváltozat tenyésztése mára kissé visszaesett (KIS, 2008).

Hosszúszőrű tascsó

Pontos származását tekintve igen bizonytalan. A hosszúszőrű tascsó a rövidszőrűből tenyésztették ki. Azt keresztezték sokak szerint már az 1600-as évek táján ónémet fürjészebbel, field spániellel és egyes források szerint még szetterekkel is. Állítólag egy Wöpke nevű vadászmasternek már az 1700-as évek második felében voltak ilyen kutyái. A fajta egyik kimutatható őse egy Holstein nevű 1965-ben született kutya volt. Az 1882-ben leírt standard-et is az ő kutyája után írták meg. Elsődleges tenyészcél itt az extravagáns küllem és megjelenés volt. Tenyésztése a kezdetekkor a DTK-tól független, külön egyesület felügyelete alatt történt egészen 1921-ig (KIS, 2008).

Nagyon sokan figyelemre méltónak találják tetszetős külseje mellett a kiemelkedő kajtatási készséget és a remek vízi munkáját (KORÓZS, 2008).

Szálkásszőrű tascsó

A fajta kialakulásának alapja szintén a rövidszőrű változat. A kezdeti időkben a német nemesi udvarokban a tascsó feltehetően kereszteződtek az ott tartott, Angliából és Franciaországból behozott vidraebekkel és kis barbetekkel. Ezekről a kutyákról csak alacsony testfelépítésük és rövid lábaik alapján feltételezik, hogy tascsó lehettek (JÓZSEF, 1936).

A 19. században már céltudatos tenyésztésről emlékeznek meg, miszerint Németország északi részén a tascsókat keresztezték a lószállítmányokkal bevitt skye és dandie dinmont terrierekkal, déli részén pedig szálkásszőrű német württembergi pincserrel. Ezek a törzsek aztán egymással keveredtek és így alakulhatott ki a mai szálkásszőrű változat (JÓZSEF, 1929).

Ma a szálkásszörűt tekinthetjük a legelterjedtebbnek. Vadász kézben szintén a leggyakoribb. Fogósság és minden más vadász-képesség tekintetén a legsokoldalúbbnak bizonyult (KIS, 2008).

Törpe és kaninchen (nyúlász) tacskó

Üregi nyúl vadászatra alkalmas méretű tacskókat már a XIX. század vége felé próbáltak kitenyészteni, hogy a nehezen kezelhető vadászgörényeket helyettesíteni tudják. Az első próbálkozások sikertelenek voltak, mert a normál méretű tacskókat kis termetű társasági kutya-fajtákkal próbálták keresztezni a méret csökkentése miatt, ami sikerült ugyan, de az eredeti cél, a vadászati készségek javítása teljesen elveszett. Ezt a problémát felismerve megpróbálták egymással párosítani a fajta legkisebb egyedeit, és azok almaiból célzott szelekcióval kiválogatni a legkisebb példányokat, a vadászatnál értékes tulajdonságok teljeskörű figyelembevételével. A kezdetben még mások által akadályoztatott törekvés végül sikeresnek bizonyult. 1910 körülre már népes létszám biztosította a törpetacskók törzsállományát. Régebben igen sokoldalúan használták. Bevetették őket róka, sőt olykor borz vadászat alkalmával is. Nagy hangsúlyt fektettek a jó apport-készségre, hogy a kotorékban esetleg lefojtott nyulat a kutya minden körülmények között a felszínre hozza. A tenyésztők hosszú évek folyamán keresztezték a különféle méretváltozatokat, főként a méretek csökkentésének eszközeként (JÓZSEF, 1929).

A német fajtaklub ezt 1980-ban betiltotta, de aztán a beszűkült tenyésztői lehetőségek okán feloldotta a tilalmat (KIS, 2008).

Manapság a legritkább esetben használják őket vadászatra.

2.4. A tacskó FCI standardja

A standard célja elsősorban a funkcionális egészség elősegítése, ami annyit tesz, hogy a tacskónak képesnek kell lennie a feladata elvégzésére, de ehhez kifogástalan anatómiával kell rendelkeznie, mert a fajtaszabványtól való eltérés sok esetben hátrányos lehet a kutya fizikai teljesítőképességére nézve.

Az FCI Standard szerint (INTERNET6) ma törpetacskó az, melynek mellkaskörmérete 15 hónapos korában mérve, kanok esetében 32 és 37 cm közötti, szukáknál 30 és 35 cm közötti, kaninchen pedig melynek kanoknál 27 cm és 32 cm közötti, illetve szukáknál 25 és 30 cm közötti.

A standard megállapítja azokat a tulajdonságokat, melyek bármely tacskó fajta esetében hátrányosak, nem kívánatosak. Ezek a tenyésztésből kizáró hibák. Ezen hibák megléte egy egyednél vagy esztétikailag vagy jellemükben idegenek a fajtára nézve, vagy jellegükből adódóan lehetnek egészséget negatív irányban befolyásoló problémák. Ezekkel az ebekkel, melyek ilyen hibával/hibákkal rendelkeznek, egyszerűen kivonják a tenyésztésből és nem kaphatnak tenyészszemlén tenyésztethető minősítést.

Kizáró hibának számít: A túlzott félénkség vagy agresszivitás. Viselkedésbeli vagy fizikai abnormitások. Ha az egyed nem típusos tacskó. Előre, hátra vagy keresztbe harapás. Alsó szemfogak hibás állása. Ha egy vagy több metszőfog, vagy esetleg szemfog hiányzik. Több előzáfog vagy órlőfog hiánya, kivéve a két P1, vagy egy P2 és az M3, figyelembevételével. Rövid szegycsont. Farok bármilyen hibája. Igen laza vállak. Előre „megtört” lábtőízület. Barna vagy fekete szín cser jegyek nélkül. Fehér szín cser jegyekkel vagy azok nélkül. Színek és minták standardtól való bármilyen eltérése (INTERNET6).

2.5. Munkavizsga Szabályzat Tacskók számára

A munkavizsgák egy adott egyed használhatóságát hivatottak felmérni szimulált vadászati körülmények között.

Lövésállósági teszt (KV):

A kutya a lövés hangjára félelemnek vagy ijedtségnek jelét nem adhatja. Megléte nélkül az eb nem vehet részt munkavizsgán.

Követés hanggal, nyúlcsapán (KV):

A vizsga célja, hogy felmérje a kutya öröklött képességeit. A kutyának a meleg nyomot folyamatos hangadással kell jeleznie és követnie azt.

Vércsapavizsgák (CACT):

Ezen vizsgák kimutatják azt, hogy a sebzett, vérző nagyvadat a kutya a sebzés után több órával is képes megtalálni. Bírálendő az orrjóság, nyombiztonság, kitartás, vadnál való viselkedés.

Vaddisznóhajtás kiképzőkertben és természetes vadászaton (CACT):

A vizsgára az Európa szerte túlszaporodott vaddisznóállomány által okozott mező- és erdőgazdasági károk megelőzése miatt van szükség. A célja továbbá a tacskók sokoldalúságának és rátermettségének, bátorságának, használhatóságának vizsgálata.

Erdei kajtatás (CACT):

A kutya felhasználhatóságát tükrözi erdei vadászon. Ezen a vizsgán az ebek engedelmisségét és a kajtató munkáját mérik fel különböző fázisokban.

Mesterséges és természetes föld alatti munkavizsgák (CACT):

Ezen vizsgákra a dúvadállomány apasztásában tevékenyen részt vevő kotorékebek minőségének felmérése céljából van szükség. Ezeken a munkavizsgákon a tacskók bemutatják képességeiket eredeti munkaközegükben, különféle kotorékokban. A kutyának be kell számolnia szenvedélyéről, kitartásáról, bátorságáról, fogósságáról. Rendezhető rókára, borzra standard tacskók részére, illetve üregi nyúlra törpe és kaninchen tacskók részére.

Vízi munka:

A kutyának ki kell hoznia a partra a mély vízbe dobott vízi szárnyast.

Sokoldalúsági vizsga (CACIT):

A tacskók univerzális mivoltát hivatott felmérni. A vizsgaszámok között szerepel vércsapa, kajtatás és engedelmisség, mesterséges föld alatti munka és vízi munka is (Internet7).

3. Anyag és módszer

3.1. Adatgyűjtés

A felhasznált adatokat a MEOESZ Törzskönyvezési Osztálya segítségével és a két jelenleg regnáló fajtaklub összefogásával sikerült megszerezniem. A törzskönyvezési adatokon belül kézhez kaptam az elmúlt 11 esztendő alomszám adatait, az adott években letörzskönyvezett tacsókók számát és a kiváltott magyar kennelek mennyiségét évekre, szőrtípusra és méretre lebontva. Mindezt 2013 és 2023 között vizsgálva. A félig struktúrált interjúk (1. sz. *melléklet*) elkészítésében a MEOESZ Tacsókó és terrier munka teljesítménybírói segítettek munkámat. Ez egy kilenc kérdést felölelő kérdéssor volt, mely a jelenlegi munkavizsga szabályzatot, a tacsókó állomány munkaképességét és színvonalát, helyzetét boncolgatta. A kérdéssort elektronikus levél formájában kapták meg, és hatan osztották meg velem véleményüket. Vitán felül áll, hogy a jelenleg dolgozó magyar tacsókóállomány minőségének megítélésére a fajták teljesítményének felmérésére hitelesített bírói gárda a véleményének megkérdezése a legkézenfekvőbb. A fajta munkájának véleményezésére két régebb óta (1983 és 2002) dolgozó teljesítménybíró, illetve négy 2020-óta bíráló „új” bírót kértem fel. Készítettem egy kérdőívet (2. sz. *melléklet*), mely 23 kérdést tartalmazott, és főként a tacsókó munkájához, vizsgáztatásához és eredményeihez kapcsolódó témákat ölelt fel. A kérdőívet a két fajtaklubhoz juttattam el, ahonnan 70 kitöltés érkezett. A kérdőív a fajtaklubok Facebook oldalain lett közzétéve.

3.2. A tacsókó munkája, alkalmazása vadászatban, vadgazdálkodásban

3.2.1. Földalatti munka

A tacsókó ízig-vérig vadászeb, nélkülözhetetlen segítség vadászatok alkalmával. A vadászakynológia a kotorékebek közé sorolja, és bár sokoldalúsága elvitathatatlan, a fajta kialakításának vezérelve a földalatti munka volt (RANSLEBEN, 1992).

A tacsókó nagyon elszánt harcos a föld alatt. Ha éppen nem is mindig fogósságával, ellenben végtelen kitartásával tud segítségünkre lenni. Van a tacsókókban egy igen előnyös tulajdonság – amely más kotorékebek fajtáknál általában nincs meg – még hozzá, hogy módfelett óvatosak és megfontoltak a dúvaddal szemben. Ezen tulajdonságaikat keverékeikben is igen jól örököltik. Nagyon sok egyed végelgyengülésben múlik ki, mely a kotorékebek körében igencsak ritkának mondható (SZABÓ, 1995).

Testfelépítéséről, rövid lábairól, hosszúkás törzséről azonnal látszik, hogy egyedülálló, földalatti kotorékmunkára tenyésztették ki ezt a fajtát. Igen széleskörűen alkalmazható kutya, de elsősorban mindenképpen kotorékeb, melynek kiváló (ID. ÉS IFJ. JILLY, 1962).

Borzvadászat:

A borz nagy károkat okozhat a mezőgazdasági területeken, méghozzá úgy, hogy nagy mennyiségű gabonát fogyaszt. Esetében egy lehetőségünk van a kézrekerítésére, méghozzá a kiásás. Igen nehéz ellenfele ebünknek, komoly sérüléseket is okozhat neki. Ám nem csak azért kemény ellenfele a kutyának, mert jelentős lehet a méret és erőkülönbség, vagy mert erősen támadja azt. Igen gyakran eltemeti a megszorult vagy erősen sérült vadászkutyát, és az szorult helyzetéből többnyire nem tud kiszabadulni (HARGITAI, 1991).

A borz kotorékvadászatához a kemény és állhatatos tacsó a legjobban használható vadászeb. Ez a menyétféle nem igazán ugrasztható kotorékból, csak kivételes esetben ugrik ki, a felnőtt borzot pedig a kutya nem tudja megfojtani. A földalatti labirintusból pedig nem bírja kihúzni, így olyan ebre van szükség ilyenkor, mely kitartóan tartja, ugatja a végkatlanban a vadat, míg le nem ásnak hozzájuk (JÓZSEF, 1936).

Az év bármely időszakában földalatti várában találhatjuk. Kimondottan kotoréklakó vad. Kotoréka sok esetben igen bonyolult, szövevényes, több emeletes építmény (ID. ÉS IFJ. JILLY, 1962).

Rókavadászat:

A kotorékozás különleges jelentőséggel bíró vadászati mód. A róka ugrasztása a legérdekesebb vadászati mód egy jó kutyával, ám a legunalmasabb, ha azt alkalmatlan kutyával végezzük (TABEL, 2010).

A róka általában nem válogatós ragadozó. Opportunista lévén azt fogyasztja, amihez a legkönnyebben hozzájut. Étlapján a rágsálókon túl szerepel az őz és vaddisznó szaporulatával kezdve az apróvad összes képviselőjén át a házi baromfikig minden, amit le tud vadászni. Ezért a vadászati törvény a dúvadak közé sorolja. Egész évben vadászható. Vadászatában nagy segítséget nyújthat a tacsó. Munkája az általános megfontoltsága miatt sokaknak szimpatikusabb, mint a terriereké általában. A kotorékban a kutya próbálja ellenfelét végkatlanba szorítani, majd mögé kerülve kiugrasztani azt. Ez leginkább téli időszakban gyakorolt mód, a rókavadászat legszebb és legeredményesebb időszaka. A vörösfrakkos a párzási időszakában akár többedmagával tartózkodik földalatti lakhelyén. Ilyenkor nem ragaszkodik a kotorékhoz, és ebünk könnyebben bírja távozásra várából. A többi már csak

lőtudás kérdése. A másik eshetőség, hogy a tacsó „lefojtja” ellenfelét, majd kihúzza azt a felszínre (3. ábra) (HARGITAI, 1991).

3. ábra: Rövidszőrű standard tacsó a lefojtott rókával (Forrás: INTERNET 8)

A róka vadászatának évszázados módszere a kotorékkebel történő „ugratás”. E vadászati mód ideje január elejétől február végéig tart, de ez az időszak kezdődhet, illetve végződhet néhány héttel előbb vagy később is. Erre az időszakra esik a rókanász, az ún. „koslatás”. Ilyenkor a rókanép napközben is szívesen tartózkodik a kotorékban és azt viszonylag kevés zavarás után is hamar otthagyják (SZABÓ, 1995).

Az ugrasztáshoz rámenős, hangos kutya kell, hogy hallás után tudjuk követni az eseményeket. A jó kutya egyszer egyik, majd másik oldalról támadja a megszorított rókát, utána otthagyja, majd rövid időn belül újra más oldalról indít rohamot. Csak bátor kutyával lehet jól ugrasztani, melyről érzi a dúvad, hogy veszélyt jelent rá nézve. A sok kellemetlenség hatására a róka el fogja hagyni földalatti rejtekét (TABEL, 2010).

A lefojtás és az ugrasztás mellett a harmadik eshetőség, mely tacsónkkal előfordulhat, az az „előfekvés”. Ekkor a kutya a kotorék végjára vagy katlanába szorítja ellenfelét és azt kitartóan ugatja, támadja, igyekszik helyben tartani. Ekkor hárul ránk a feladat, hogy az ugatás alapján megállapítsuk tartózkodási helyüket, elkezdjük „aknát” ásni a küzdők felett és „szakítás” után elejthetjük a dúvadat (ID. ÉS IFJ. JILLY, 1962).

A rókát egész évben nem találjuk meg kotorékában, mert nem kizárólag kotoréklakó, mint a borz. Vadászata kotorékkutyákkal két időszakban eredményes, télen a párzási időszakában és tavasszal, nyár elején a kölykezés idején (ID. ÉS IFJ. JILLY, 1962).

Üregi nyúl vadászat:

Törpe és kaninchen méretű tacsókókkal helyettesíthetők a megbízhatatlan vadászgörények az üregi nyúl kotorékvadászatánál. A kistestű eb mindenhová követi a „kinigliket” és azokat várúkból ugrásra készíti, vagy azokat lefojtja és a kotorékból kihúzza. Az év bármely időszakában üzhető vadászati mód az üregi nyúl kotorékvadászata. A laza homoktalajokon lévő kotorékokban előfordulhat, hogy a kutya a nyulat követve szűk helyen maga mögé dobálja a földet, és elássza magát, vagy beomlik mögötte a járat. Szerencsére a nyúlkotorék járatai nem húzódnak mélyen, így általában hamar segíteni lehet a megszorult kutyának (JÓZSEF, 1936).

Egyéb kotoréklakók vadászata:

A föld alatt nem kimondottan kotoréklakó vaddal is szembekerülhet a tacskozó. Ezek lehetnek menyétfélék, elvadult házimacska, esetleg rágcsálók. Velük szintén el kell bánnia a kutyának és lefojtva kivonszolja a kotorékból vagy ugrasztva hajtja puska elé őket (JÓZSEF, 1936).

3.2.2 Vércsapá munká

A tacskozó, kiváló képességei révén kiválóan alkalmas a nagyvadász területeken ellátandó munkákra. Mind vércsapán végzett munkája, mind a dermedtre csapolási hajlama kitűnő (ID. ÉS IFJ. JILLY, 1962).

Sokkal egyszerűbb egy kicsi tacskót vezetéken követni, mintha egy erős, nehéz véreb vagy vizsla vonszolna bennünket a sűrű bokrok között. A vad szemszögéből is előnyösebb a kistestű kutya, mert sokkal hamarabb megáll egy kisebb kutya előtt, mint egy nagytestű eb hajszolása hatására (FÜZESSÉRY, 1972).

A tacskozó a vércsapamunka terén egészen rendkívüli érdemeket szerezhethet. Ám nem csak a megsebzett vad nyomát kell követnie, hanem minden elhibázottnak vélt rálövés helyét is át kellene kutatni a kutyával, mert a finom szimatú tacskozó gyakran bebizonyítja a vélt hibázás ellenkezőjét, ezért a lövéskontroll esetén is igen jó hasznát vesszük (RANSLEBEN, 1992).

A tacskozó, ellentétben a vérebbel, mind meleg, mind kihűlt csapán is dolgoztatható eredményesen (JÓZSEF, 1936).

A tacskozó remek vezetékmunkát végez (4. ábra), folyamatosan mélyen tartott orral dolgozik a csapán, méretéből fakadóan is folyamatosan a sebzett vad nyomának az illatterében van. Igen nehéz, hajszás munkákra pl. állkapocs-, láb- vagy gerinctüskén lövött őzre, szarvasra anatómiai adottságai miatt nem igazán alkalmas (KREWER, 1988).

4. ábra: Standard rövidszőrű tacsó eredményes vércsapamunka után (Forrás: INTERNET 9)

3.2.3 Hajtó munka

Mint vaddisznós hajtókutya is igen jól bevált fajta a tacsó (6. ábra). Használhatóságának korlátját egyedül a magas hó jelenti, amikor a kutya nem tud egy-egy támadás alkalmával a vaddisznó elől időben kitérni. Ekkor akár életveszélyes sérüléseket is szenvedhet, ha a kan agyarával megsebesít vagy a koca kampóival megharapja. Az ugatás milyenségéből avatott fül számára általában kikövetkeztethető, hogy mit hajt a tacsó. A jól beavadászott tacsó képes lehet akár tucatnyi hajtó munkáját pótolni. Minden sűrűt, zegzugot alaposan átkutat, így a szemfüles róka sem tud megbújni előle a hajtandó területen (FÜZESSÉRY, 1972).

5. ábra: Standard szálkásszőrű tacsó hajtáson vaddisznóval néz farkasszemet (Forrás: INTERNET10)

A terrierekkel ellentétben a tacsó folyamatos önuralmat gyakorol magán és elkerülve a sérüléseket lendületesen dolgozza ki a vadat rejtékhelyéről. Konfliktuskerülő magatartása révén kiválóan dolgoztatható falkában akár azonos ivarú kutyákkal is (KORÓZS, 2008).

3.2.4 Kajtató, apróvadás munka

Igen nagy sikerrel végezheti a tacsó az apróvadás munkát is. E fajta testalkatából, orrjóságából adódóan kitűnő kajtató munkát végez, általában a számára kijelölt területet lassú tempóban, alaposan böngészi át vad után kutatva, majd meglelve azt mindig hangos csaholással jelzi útját. Az igazán jó kajtatómunka a tacsó kiképzésének legkiemelkedőbb eredményét jelenti (KORÓZS, 2008).

A tacsó méreténél és szenvedélyénél fogva sok esetben jobb és eredményesebb munkát végez e téren, mint bármely vizsla. Könnyebben behatol a sűrű növényzet, főként a szederinda alá, és onnan kihajtja a rejtőzködő apróvadat. A felhajtott üregi vagy mezei nyulat nyomhanggal követi. Kisebb testű madarakat készséggel elhoz gazdájának (FÜZESSÉRY, 1972).

A kotorékebek kiképzésének nem kell különböznie a vizslafajták kiképzésétől. Az apportmunka terén csak az elhozandó tárgyak (6. ábra), vadak súlyában van különbség, de egy tacsó általában gond nélkül megbirkózik egy tőkés réce vagy üregi nyúl elhozásával, és az elé

kerülő akadályokat is át tudja ugrani vele. A vad helyes tartásának elsajátítása kulcsfontosságú a fajtánál. A tacskók esetében nagyobb türelemre és következetességre van szükség a feladatok elsajátításához (TABEL, 2010).

6. ábra: Standard szálkásszőrű tacskó apportírozás közben (Forrás: INTERNET11)

A standard tacskó az üregi nyúl apportírozásáig bármely méretű apróvad apportírozására alkalmas. A mezei nyúllal semmiképp sem boldogul, ellenben a sebzettet követi, ha még él megöli azt, és sok esetben csaholással jelzi hollétét (RANSLEBEN, 1992).

3.2.5 Vízi munka

A jól beavadászott tacskónak nem jelent gondot a sűrűbb nádasok úszva kajtatása vagy a lőtt, esetleg sebzett vízivad felkutatása és apportírozása. A tacskó leleményességét kihasználva akár a vadlúdfajok képviselőit is képes kihozni a mély, akár jeges vízből, sokszor azok szárnyát vagy nyakát fogva át, a testet úsztatva maga mellett (JÓZSEF, 1936).

3.2.6 Lesvadászat, lőállás

Méreténél fogva egy tacskót könnyűszerrel magunkkal vihetünk lesvadászatra vagy akár hajtásban a lőállásra. A hangsúly itt az eb nyugalmán van. Nem türelmetlenkedhet és a vad láttára sem feledkezhet meg magáról, hangot nem adhat. Békésen kell feküdnie az általunk kijelölt helyén. Mivel a kutya érzékszervei sokkal érzékenyebbek, mint az emberé, a vad közeledését sokkal előbb észleli, és azt általában valamilyen módon jelzi gazdájának. Van, aki a kutyát elfekteti a les alatt. Így a tacskó nem lehet segítségére a vad észlelésében, de legalább

kéznél van, ha szükség lenne rá. A lövés eldőrdülte után is nyugodtan kell várnia, nem lehet kapkodó vagy szertelen, elrontva így egy esetleges ismétlés lehetőségét (RANSLEBEN, 1992).

3.2.7 Elfektetés, várakozás

Sokszor megesik, hogy a kutyát vadászat közben például cserkészéskor nem tudjuk magunkkal vinni. Ilyenkor a fegyelmezett tacsó gazdája hátrahagyott holmiját őrizve, csendben várja visszatérésünket. Lövés után is csendesen helyben kell maradnia. Elfektetéskor az igazán jól kiképzett kutya szabadon hajtja végre a feladatát, de akár meg is köthető. Vezetője visszatértéig, tartson is bármeddig, nem hagyhatja el a helyét (JÓZSEF, 1936).

3.2.8 Cserkészzet, lábnál követés

A tacsónak cserkészzet közben nem szabad zavarja gazdáját, ezért vagy fegyelmezetten, óvatosan mozogva követi láb mellett szabadon vagy vezetéken kikerülve minden akadályt, amiben fennakadhat és ezzel zavarja vezetőjét vadászat közben. A felbukkanó vad láttára a kutyának nem szabad láb mellől „kitörni”, elriasztva azt (FÜZESSÉRY, 1972).

4. Eredmények és értékelésük

4.1. Tenyésztési adatok értékelése

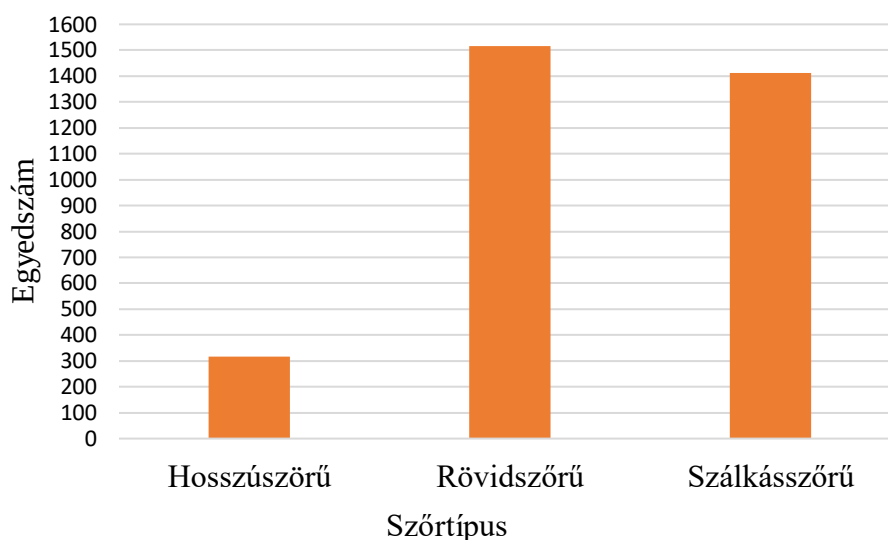
Hogy teljes képet kaphassak a hazai tacsóállomány jelenleg fennálló helyzetével, méretével kapcsolatban, és tisztában legyek az egyedszám változásával, az elmúlt 11 év MEOESZ törzskönyvezési adatait (1. táblázat) dolgoztam fel.

Fajta	Méret	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tacskó hosszúsőrű	kaninchen	4	3	2	5	3	3	4	10	7	12	13
Tacskó hosszúsőrű	n.a.	1	6	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tacskó hosszúsőrű	normál	4	2	3	3	2	4	4	4	9	6	8
Tacskó hosszúsőrű	törpe	11	5	8	12	11	15	15	24	22	35	28
Tacskó rövidsőrű	kaninchen	32	8	20	27	28	28	23	26	37	42	42
Tacskó rövidsőrű	n.a.	1	62	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Tacskó rövidsőrű	normál	26	17	32	32	47	43	37	47	47	30	30
Tacskó rövidsőrű	törpe	35	19	28	57	45	66	67	79	123	110	109
Tacskó szálkássőrű	kaninchen	18	7	15	10	17	26	23	20	28	38	27
Tacskó szálkássőrű	n.a.	1	65	2	2	2	2	1	1	1	2	1
Tacskó szálkássőrű	normál	68	33	89	78	100	96	76	86	108	115	103
Tacskó szálkássőrű	törpe	8	3	8	14	9	16	17	12	16	29	19

1. táblázat: Tacskó fajták évenkénti alomszáma 2013-2024 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

Ahogy az látható az elmúlt tíz év adatainak tükrében, a tacskó minden szőr- és méretváltozatánál kisebb ingadozásokkal ugyan, de egy általános növekvő tendencia mutatkozik az alomszámokat illetően. Ez köszönhető a fajta folyamatos népszerűségének.

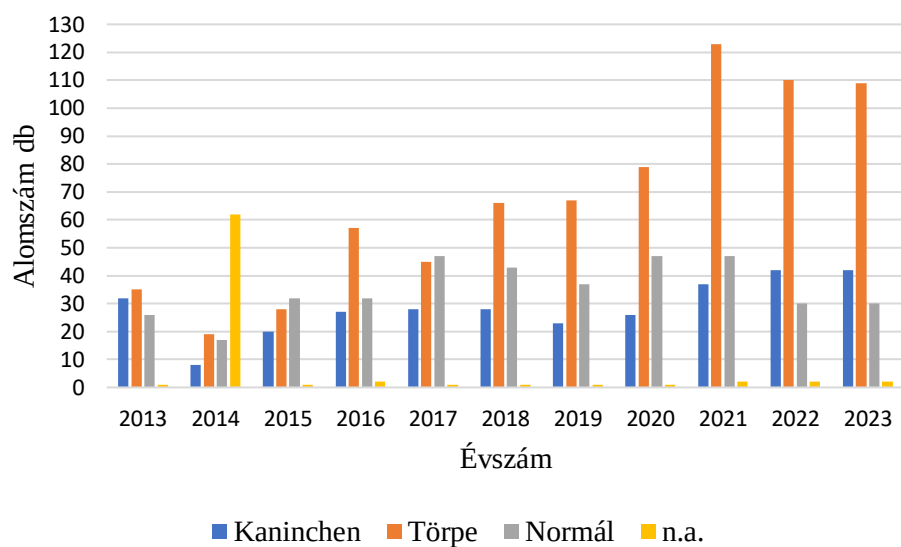
Szörtípusokra lebontva is megvizsgáltam a fajta elmúlt tíz évben bejelentett hazai összes alomszámait. Ezek a következőképpen alakultak (7. ábra):

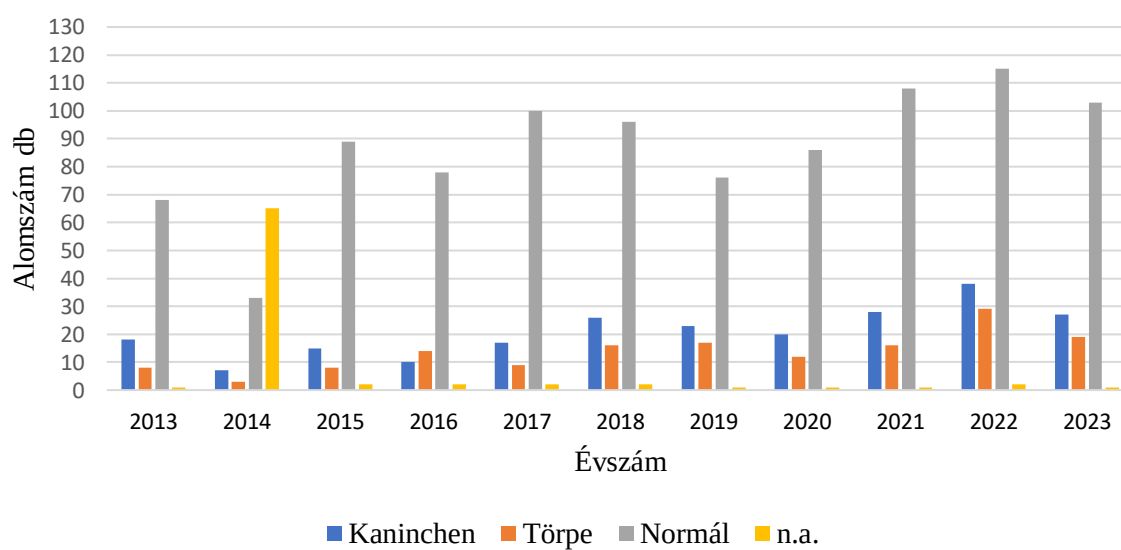
7. ábra: Összes alomszám szórtípusokra lebontva 2013 és 2023 (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

Az elmúlt évtizedben a rövidszőrű tacsó állomány mutatta a legmagasabb évenkénti összes alomszámot a maga több mint 1500 darab almával. Nem sokkal, alig 100 darabbal marad le mögötte a szálkásszőrű tacsó alomszáma. Ami talán a legmegdöbbentőbb, hogy a hosszúszőrű változat összes alomszáma az elmúlt évtizedben alig haladta meg a 300 almot.

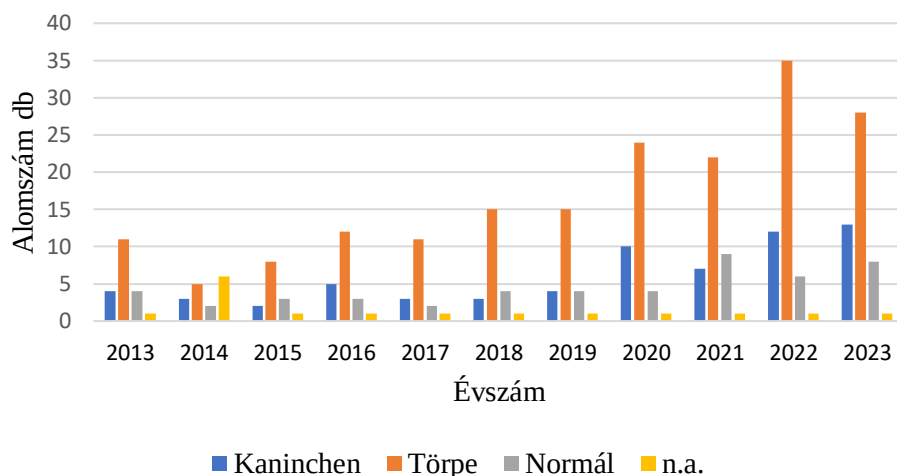
Fontosnak tartottam megvizsgálni a tanulmányozott időszakban szórtípusok méretváltozatokénti mennyiségét is. Ezen adatok eloszlása a következő módon alakult (8-10. ábra):

8. ábra: Rövidszőrű tacsók éves méret szerinti alomszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

9. ábra: Szálkásszőrű tacsók méret szerinti éves alomszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

10. ábra: Hosszúszőrű tacsók méret szerinti éves alomszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A fenti diagramok (8-10. ábra) adatai szerint a legmagasabb értéket a rövidszőrű törpe tacsók produkálták 2021-ben, amikor is több mint 120 volt az e fajtánál lehozott almok száma. Általánosan megfigyelhető, hogy a legmagasabb alomszám szinte folyamatosan ennél a fajtánál fordul elő. A rövidszőrű törpetacsók esetében 2020-tól egy markáns, szinte kiugró emelkedés figyelhető meg. 2021-től folyamatosan 100 felett van az évenkénti alomszám. A normál típusnál 2015-ben, illetve 2017, 2020 és 2021-ben látható számottevő emelkedés. 2015-ben még megelőzte a törpéket alomszám tekintetében. A kaninchen állomány 2014-ben nagyon lecsökkent. Mindössze 8 alom volt az évben az országban. Majd nagyon lassú növekedésnek indult, 2022-től elérte a negyvenes alomszámot évente. A nincs adat oszlopban, ahol nem ismerjük mely méretváltozathoz tartozott az adott alom, egyedül 2014-ben észlelhető egy kiugrás hatvan alommal. A többi évben egy, maximum kettő alom esetében nincs adat.

A normál szálkásszőrű változatnál, mint folyamatosan nagy népszerűséget élvező fajtánál a vizsgált évtizedben egy folyamatos stagnálás vehető észre. Csupán 2014-ben vehető észre egy alomszám csökkenés, de itt a 'nincs adat' oszlop mutat kiugró értéket, tehát joggal feltételezzük, hogy a 'nincs adat' oszlop zömmel normál méretű szálkásszőrű tacsókból állhat ez évben. A többi év 'nincs adat' oszlopai nem számottevően nagyok. Egy-két alomnál nem ismerjük a pontos méretet. Itt a legmagasabb értéket a 2022-es év adta 115 almos eredménnyel. A törpe szálkásszőrűek tekintetében csupán 2022-ben észlelhetünk egy majdnem harminc almot

számláló emelkedést. Ezt megelőző és ezutáni években folyamatosan húsz alatt volt az évenkénti alomszám. A kaninchen méretben a tetőfokot szintén a 2022-es év jelentette közel negyven alommal. A további években folyamatosan harminc alatt maradt ez az érték.

A hosszúszőrű tacsók esetében elmondható, hogy a vizsgált időszak alatt nagyon kevés alomszámot produkált ez a változat. A törpe méretnél figyelhetünk meg egy emelkedő időszakot, komolyabb alomszám növekedést, szintén 2022-ben. De ez is csupán harmincöt almot jelentett. Ez előtt és ez után is folyamatosan harminc alatt volt az évenkénti alomszám. De elmondható, hogy ha nem is nagymértékben, de emelkedett az almok évenkénti száma. A normál változat alomszáma folyamatosan, szinte riasztóan alacsony. 2021-ig folyamatosan 5 alom alatt volt az évenkénti alomszám. Itt 2021-ben látható egy kisebb növekvő tendencia, de a legmagasabb éves alomszám sem éri el a tíz darabot. A kaninchen típusnál sem sokkal fényesebb a helyzet. A 2020-2023 közötti időszakban látható emelkedés, de ez sem túl markáns. Előtte folyamatosan öt darab alatti volt ez a szám. A legmagasabb évenkénti alomszám is csupán 13 darab 2023-ban. A 'nincs adat' oszlopnál csak 2014-ben fedezhető fel egy emelkedés, mely hat almot jelent. Más években ez általában egy alom. A típus mellőzöttségének okát az ismeretlenségében és a nagyobb szőrápolási igényében kell keresnünk.

Összességében elmondható, hogy a 2020-as években minden szőrtípusnál tapasztalható egy évenkénti alomszám növekedés. Ennek a szignifikáns növekedésnek a miértjére véleményem szerint a válasz a Covid-19 vírus hazai megjelenésében keresendő. Az ekkor létrejövő home office rendszer sajnos sok embert késztetett a kutyavásárlásra. Ezt felismerve a tenyésztők és a szaporítók több almot mertek lehozni, látván a kereslet emelkedését. Illetve a későbbi évek nagyobb alomszámai azt mutatják, hogy sokan a Covid-19 vírus alatt magukhoz vett ebeket tenyésztésbe is vették. Az igazán szemmel látható, markáns változás leginkább, a rövid- és hosszúszőrű típus törpe változatainál figyelhető meg. Ezek általános divatfajtaként kerültek köztudatba.

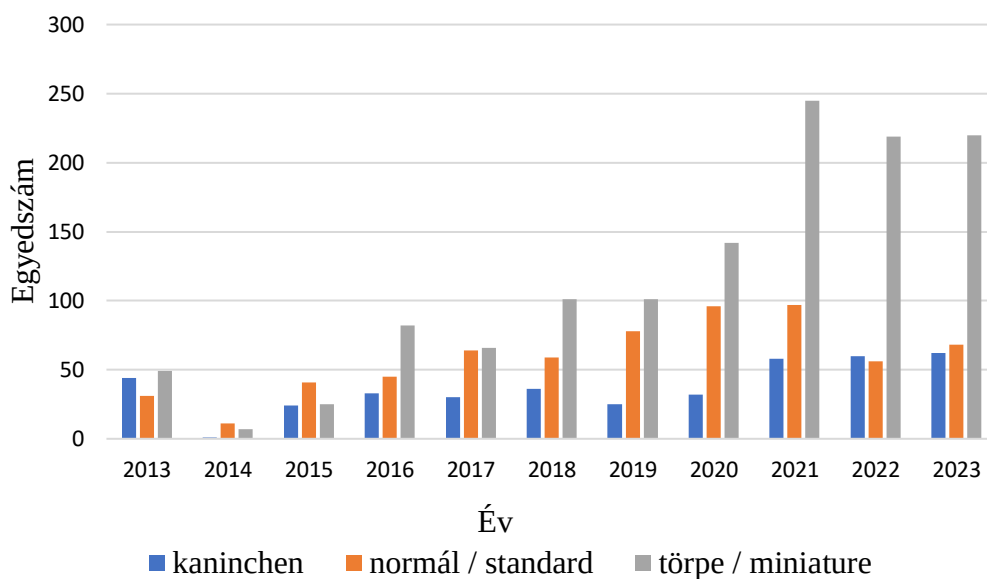
Fontosnak tartom megvizsgálni a 2013-2023 időszak között letörzskönyvezett összes tacsó típus pontos számát (2. táblázat):

Szörtípus	Méret	Ivar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hosszúszőrű	kaninchen	Kan	7	0	2	2	4	4	6	13	8	18	18
Hosszúszőrű	kaninchen	Szuka	8	2	0	7	4	2	3	7	11	20	18
Hosszúszőrű	n.a.	Kan	0	2	0	0	0	0	2	1	2	1	0
Hosszúszőrű	n.a.	Szuka	0	7	0	1	0	0	0	0	0	2	1
Hosszúszőrű	normál / standard	Kan	1	0	0	2	2	4	1	2	13	8	21
Hosszúszőrű	normál / standard	Szuka	1	0	1	0	0	5	3	9	18	7	8
Hosszúszőrű	törpe / miniature	Kan	16	2	14	15	14	31	27	36	34	65	48
Hosszúszőrű	törpe / miniature	Szuka	10	7	10	13	15	27	28	39	43	60	53
Rövidszőrű	kaninchen	Kan	44	1	24	33	30	36	25	32	58	60	62
Rövidszőrű	kaninchen	Szuka	53	7	31	43	37	38	36	36	60	68	77
Rövidszőrű	n.a.	Kan	0	83	0	3	0	8	1	0	3	4	3
Rövidszőrű	n.a.	Szuka	0	73	0	2	0	8	3	0	2	6	2
Rövidszőrű	normál / standard	Kan	31	11	41	45	64	59	78	96	97	56	68
Rövidszőrű	normál / standard	Szuka	38	20	38	51	66	74	64	97	118	62	76
Rövidszőrű	törpe / miniature	Kan	49	7	25	82	66	101	101	142	245	219	220
Rövidszőrű	törpe / miniature	Szuka	56	14	39	99	80	115	140	142	249	239	260
Szálkásszőrű	kaninchen	Kan	26	1	16	9	13	35	30	37	55	51	39
Szálkásszőrű	kaninchen	Szuka	16	5	22	22	26	39	41	26	50	66	48
Szálkásszőrű	n.a.	Kan	0	104	0	1	1	6	6	5	3	0	1
Szálkásszőrű	n.a.	Szuka	0	109	2	6	4	9	3	4	2	1	2
Szálkásszőrű	normál / standard	Kan	139	24	148	130	170	161	177	216	249	278	251
Szálkásszőrű	normál / standard	Szuka	136	29	156	129	193	166	164	232	250	278	272
Szálkásszőrű	törpe / miniature	Kan	9	2	7	23	13	21	32	18	22	43	41
Szálkásszőrű	törpe / miniature	Szuka	12	2	16	16	15	21	27	25	36	53	31

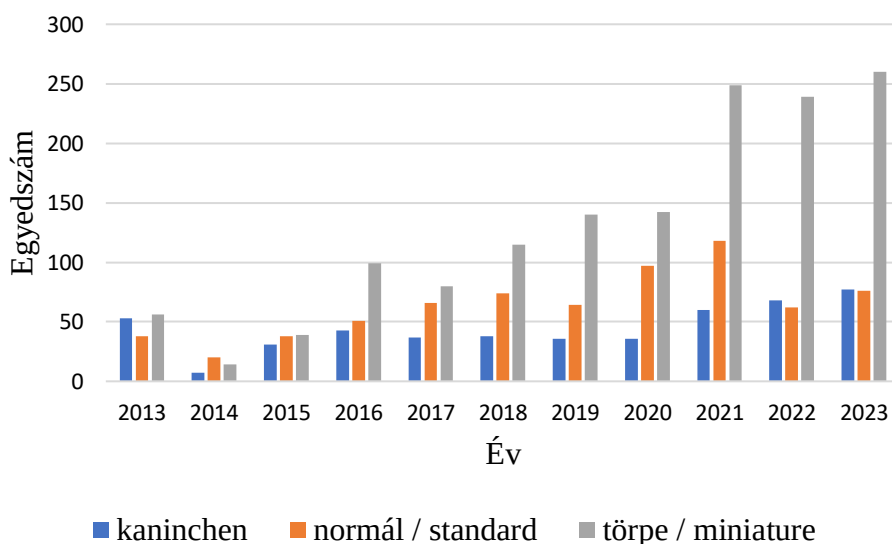
2. táblázat: Adott évben törzskönyvezett tacskók száma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A 2. táblázat adatai nagyszerűen megmutatják a tacskó állomány összességében mutatott rendkívül erős növekedési tendenciáját.

Szörtípusonként is összehasonlítottam a törzskönyvezési adatokat, és összességében megállapítható, hogy a rövid- és hosszúszőrű állomány törpe változatánál folyamatos szignifikáns növekedés tapasztalható. A szálkásszőrű változatnál pedig a normál mérete egyedszáma mutat állandó növekedést az elmúlt tíz évben (11-16. ábra).

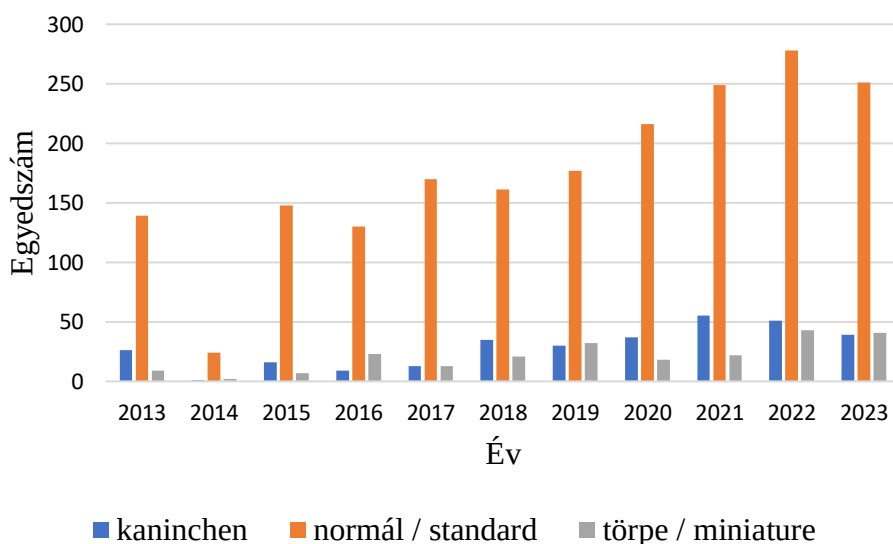
11. ábra: Évenként törzskönyvezett rövidszőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

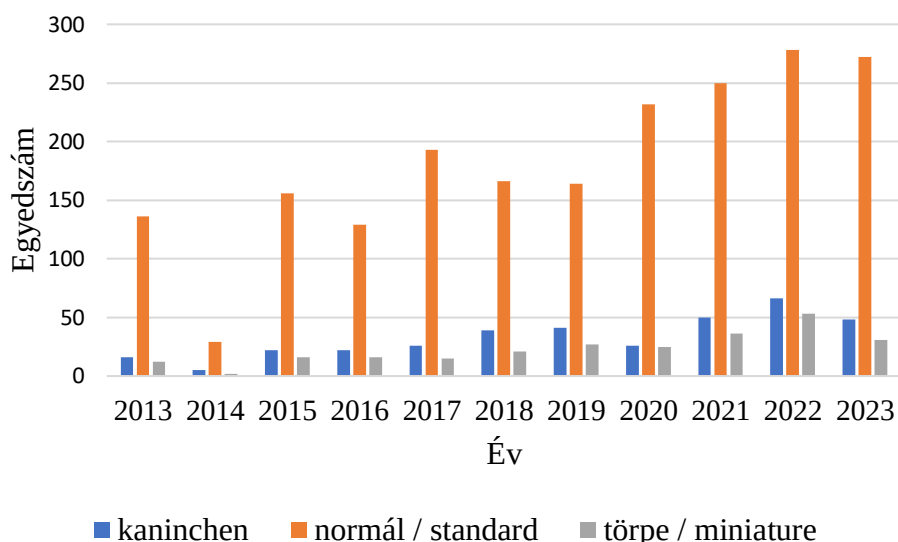
12. ábra: Évente törzskönyvezett rövidszőrű szukák egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A fenti diagrammok (11-12.ábra) világossá teszik számunkra, hogy a rövidszőrű változat esetében a törpe méretű tacsó a legnagyobb arányban törzskönyvezett méretváltozat a

vizsgált időszakban, mind kanok, mind szukák tekintetében. A legmagasabb szám 2021-ben látható. Itt 494 egyedet törzskönyveztek. Szinte folyamatos növekedés volt tapasztalható. Illetve az elmúlt két év tekintetében egy minimális csökkenés látható. A kaninchen méret esetében 2014-ben volt a mélypont, ahol csupán nyolc egyed kapott származási lapot. Az azt követő években lassú emelkedés tapasztalható. 2023-ban összesen 139 rövidszőrű kaninchen tacskót törzskönyveztek. Az elmúlt tíz évben ez volt a legmagasabb adat ennél a méretnél. A normál méretnél erős növekedés látható 2021-ig, utána pedig visszaesés tapasztalható. A legmagasabb szám 215 törzskönyvezett egyed volt 2021-ben, a legalacsonyabb pedig szintén 2014-ben volt, mely harmincegy egyed számolt. A „nincs adat” halmazban 2014-ben volt nagyobb adat, mely 156 egyed volt. Ez előtt és után folyamatosan változatos, de nem számottevő, maximum 16 egyed szerepelt benne.

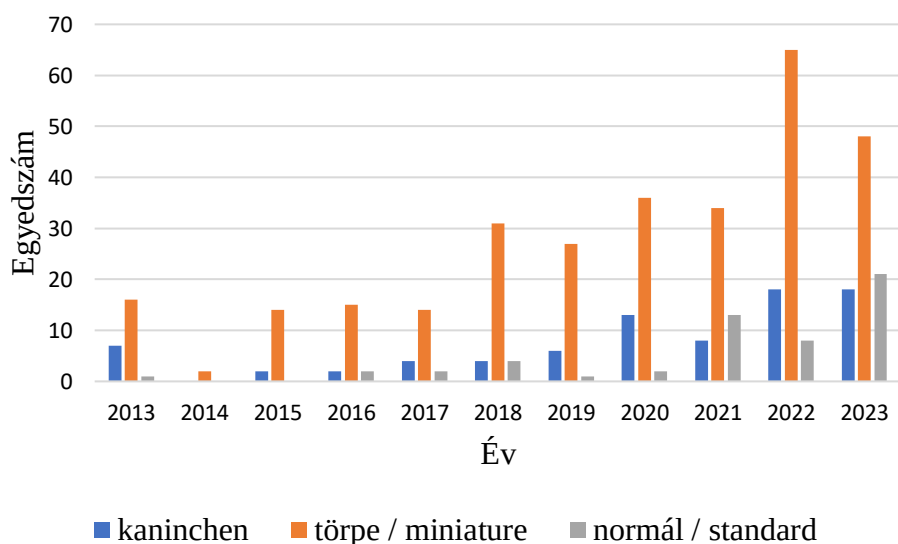

13. ábra: Évente törzskönyvezett szálkásszőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

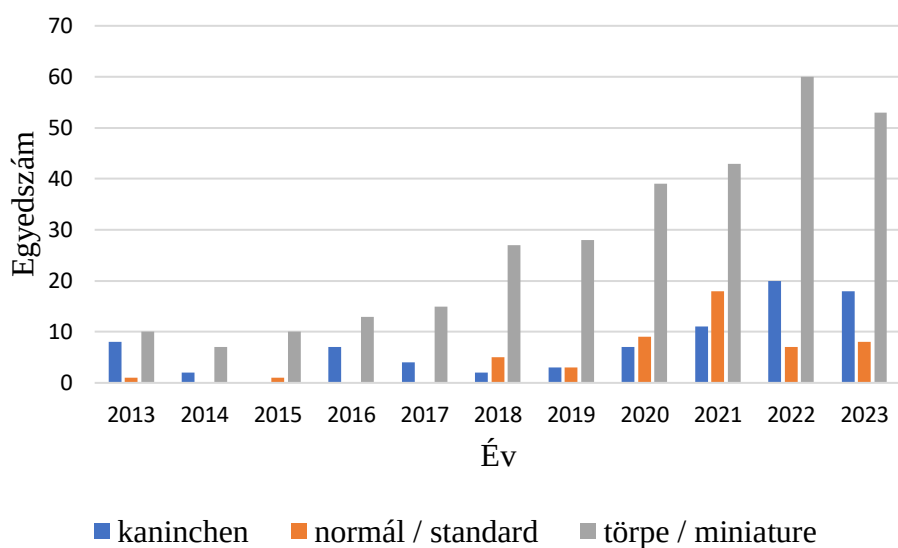

14. ábra: Évente törzskönyvezett szálkásszörű szukák egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A szálkásszörű tacsó törzskönyvezés is folyamatos növekedésnek örvend (13-14. ábra). Itt a standard állomány kiemelkedő. Ezen méretváltozat esetében a legtöbb törzskönyvezett egyed produkáló év 2022 volt, mely összesen 556 egyedet számlált. Ezt követő évben volt egy 28 egyed jelentő csökkenés. A szukák és kanok közti megoszlás majdnem egyenlőnek mondható. A kaninchen állomány aránya ezen szőrváltozat esetében meghaladta a törpe méret mennyiségét. A legmagasabb számot produkáló évben, 2022-ben 117 kaninchen tacsót törzskönyveztek. A legalacsonyabb 2014-ben volt megfigyelhető, mikor is csupán hat kaninchen tacsó kapott származási lapot. Ezt a számot kiugróan alacsonynak gondolom, és itt úgy vélem a „nincs adat” halmazban kell keresni a többi egyedet, mely abban az évben 115 ebet számlál. A törpe méretű szálkásszörűek törzskönyvezett egyedszáma volt a legkevesebb. A legmagasabb egyedszám 2022-ben sem érte el a 100 kutyát, mindösszesen 96 egyed volt származási lappal ellátva.

15. ábra: Évente törzskönyvezett hosszúsőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

16. ábra: Évente törzskönyvezett hosszúsőrű szukák egyedszáma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A hosszúsőrű tacsó, mint a legkisebb évenkénti törzskönyvezett egyedszámmal bíró szőrváltozat képviselteti magát hazánkban, mint azt a fenti diagrammok is bizonyítják (15.-16. ábra). Itt szintén a törpe méretváltozat eredményei az uralkodók. Belőlük törzskönyvezték a legtöbb egyedet a vizsgált időszakban. A legmagasabb törzskönyvezett egyedszám 2022-ben volt megfigyelhető, ez 124 egyed számolt. Bár ez a szám a legmagasabb, mégis egy

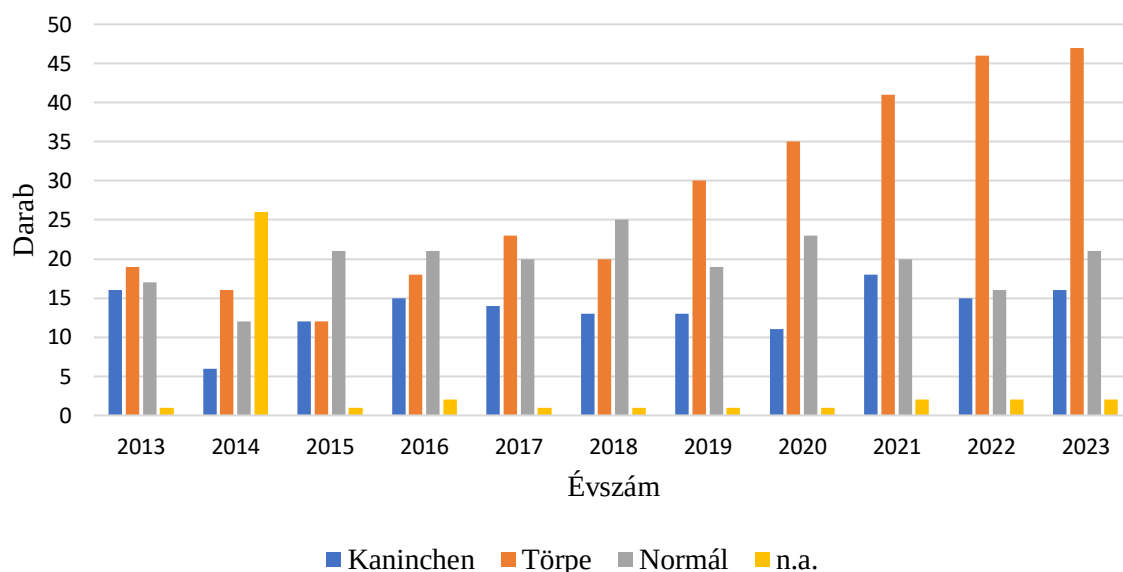
elenyésző érték a többi szőrváltozathoz viszonyítva. A törpe méretváltozatnál a legalacsonyabb törzskönyvezési adatok 2014-ben születtek, mely kilenc egyed volt. Itt kell megjegyeznem, hogy a „nincs adat” halmaz ezévből produkált csak kiugró értéket, mely szintén kilenc egyedet jelentett, tehát a hiányzó törzskönyvezett ebeket úgy vélem itt kell keresni. A további években a „nincs adat” halmaz értéke vagy nulla vagy egy-három közötti érték volt. A többi méretváltozat törzskönyvezett egyedszáma még ennél is kevesebb. A normál változatnál a legjobb évben sem éri el a negyven egyedet sem. A legtermékenyebb év 2021-ben volt, de ez is csak 31 törzskönyvezett egyedet jelentett. Az ezt megelőző években még ennél is alacsonyabb egyedszámokat láthatunk. 2014-ben nem volt standard hosszúszerű tacsó törzskönyvezési rendszerbe regisztrálva és a korábbi évek átlag egyedszáma sem üti meg a tíz egyedet. A kaninche méretben kicsit magasabb évenkénti törzskönyvezett egyedszámot láthatunk, bár igazán nem sokkal. 2020-tól vehető észre itt is növekedés. Előtte általában tíz egyed alatt alakult az évenként törzskönyvezett kutyák egyedszáma. A legmagasabb szám 2022-ben volt 38 egyeddal.

Hogy teljes képet kapjak a hazai tacsótenyésztés állapotáról, górcső alá vettem a Magyarországon kiváltott kennelek számának alakulását szőr- és méretváltozatokként, az elmúlt tíz évre vetítve (3. táblázat).

Szőrváltozat	Méret	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hosszúszerű	kaninchen	3	3	2	4	3	3	4	9	5	10	10
Hosszúszerű	n.a.	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Hosszúszerű	normál / standard	4	2	3	3	2	4	3	4	6	6	8
Hosszúszerű	törpe / miniature	10	5	5	8	7	12	7	12	13	15	19
Rövidszőrű	kaninchen	16	6	12	15	14	13	13	11	18	15	16
Rövidszőrű	n.a.	1	26	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Rövidszőrű	normál / standard	17	12	21	21	20	25	19	23	20	16	21
Rövidszőrű	törpe / miniature	19	16	12	18	23	20	30	35	41	46	47
Szálkásszerű	kaninchen	10	6	11	10	12	9	11	10	14	14	12
Szálkásszerű	n.a.	1	32	2	2	2	2	1	1	1	2	1
Szálkásszerű	normál / standard	46	31	51	49	69	62	46	52	69	68	74
Szálkásszerű	törpe / miniature	5	2	5	12	7	9	13	11	12	14	13

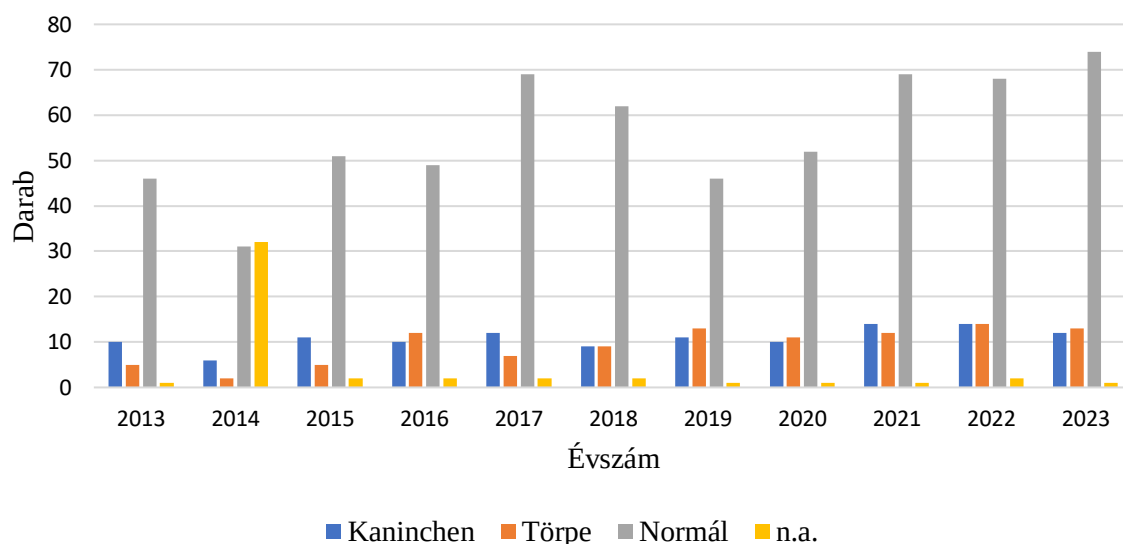
3. táblázat: Adott évben kiváltott tacsó kennelek száma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

Az alábbi diagrammok (17-19. ábra) részletesen bemutatják a szőr- és méretváltozatokként adott évben kiváltott magyar kennelek számát.

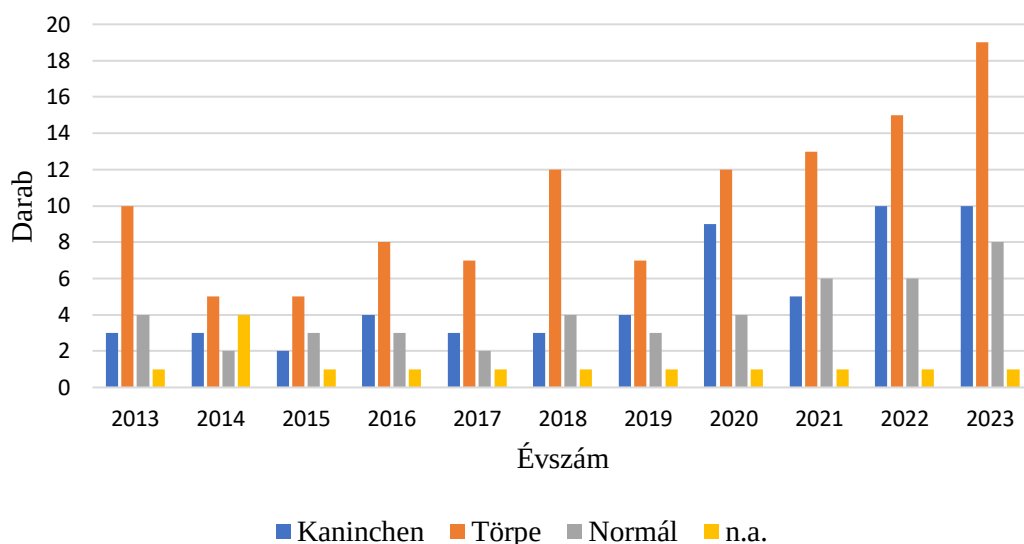
17. ábra: Évenként kiváltott rövidszőrű tascó kennelek száma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A rövidszőrű változat esetében elmondható (17.ábra), hogy ezen szegmens vizsgálata esetében is a törpe állomány térnyerése a legnagyobb arányú. Itt 47 volt a legtöbb kiváltott kennel száma 2023-ban. Ezt követi a normál változat legtöbb 25 darabbal 2018-ban, majd a kaninchen 18 darabos maximummal 2021-ben. A „nincs adat” halmazban 2014-ben volt kiugró érték 26 darabbal.

18. ábra: Évenként kiváltott szálkásszőrű tacsó kennelek száma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A szálkásszőrű változat az egyetlen, ahol megtörik a törpe állomány regnálása (18.ábra). Itt a normál változat, mint legnépszerűbb és leggyakrabban használt munkatípus aránya vezetett. E változatnál a legmagasabb érték 2023-ban volt megfigyelhető 74 kiváltott kennel, évenkénti eloszlása minden más szőr- és méretváltozatnál erősebb kiegyenlítettséget mutat. A törpe és kaninchen kennelek adatai viszonylag kiegyenlített arányban voltak. Törpénél a legmagasabb kiváltott kennelszám 2022-ben 14 darab volt, míg a kaninchen esetében 2021-ben és 2022-ben egyaránt 14 kennelrel látható a legmagasabb adat. A „nincs adat” halmaz szintén 2014-ben mutat kiugró értéket, mely 32 kiváltott kennelt jelent, más években ez egy esetleg kettő darab.

19. ábra: Évenként kiváltott hosszúszőrű tacsó kennelek száma 2013-2023 között (Forrás: MEOESZ adatai alapján saját szerkesztés)

A hosszúszőrű tacsók esetében (19.ábra) szintén a törpe változatnál figyelhető meg a legtöbb kiváltott kennelnév. A legmagasabb értéket 2023 produkálta, mely 19 kiváltott kennelt jelent. Ezt követte a kaninchen változat, mely szintén 2023-ban érte el a maximumot és 10 kiváltott kennel látható. Utána következik a normál állomány, mely szintén 2023-ban mutatta a csúcsot nyolc kiváltott kennellel. A „nincs adat” halmaz ezen szőrváltozat esetében is 2014-ben érte el a csúcsot, mely négy kiváltott kennelt jelentett. A többi évben ez mindig egy darab.

Összességében elmondhatjuk, hogy a legtöbb kiváltott kennel (főként a divatos törpe rövid- és hosszúszőrű változatok esetében) 2019 után látott napvilágot, melyet a Covid-19 vírus okozta kutyavásárlási hullám eredményezett. Az otthonmaradást előhívó rendelkezések növelték az átlagpolgár „kutyagényét”. Ezekkel az ebekkel, melyek közben felnőttek, később tenyésztésbe is belefogtak az általában lelkes amatőrök. Ez eredményezte az utóbbi időben megjelent mérhetetlen sok ismeretlen tenyészet felbukkanását.

4.2. Félig struktúrált interjú elemzése

A válaszadó hat bíró közül ketten régebb óta a szakmában vannak, mint tacsó és terrier munka teljesítménybíró, négyen pedig a fiatalabb korosztályt képviseli. A hatból öten jelenleg is aktív kitorékebb tenyésztők, illetve mindegyikük vezet vadászkutyát.

A szakágankénti általános felkészültség meglehetősen fontos egy vizsgázó munkakutyánál. A vizsgákra való felkészülés a gyakorlati vadászat előszobáját jelenti. A bírók mindegyike

egyforma állást foglal ebben a kérdésben: A munkavizsgára érkező ebek felkészültségi szintjét az esetek többségében megfelelőnek, kielégítőnek gondolják. Az esetleges felkészületlenségek általában két okra vezethetők vissza. Az első a gyakorlási lehetőségek csökkenése, vagy annak hiánya. Sajnos az országban nagyon kevés a kutyák felkészítését segítő kotorékpálya, vagy vaddisznós kiképzőkert. Ez sok esetben visszaveti a kutyavezetők lehetőségeit. Erre a problémára igyekeznek koncentrálni a fajtaklubok, és gyakorlónapok szervezésével orvosolni a hiányosságokat. A másik ok a vezetők szakmai hiányosságai, legtöbb esetben tudatlanságból eredő hibák. A gyakorlatlan tulajdonos egy kiváló adottságú kutya teljesítményét is képes rontani.

Az általános vélekedés szerint, bár a hazai állomány erőteljesen növekedett az utóbbi években, a dolgozó tacsók aránya csökkenni látszik. A bírók többsége mindenképpen egy kisebbfajta visszaesést tapasztal, bár van, aki javulást érzékel. Főként a vércsapa vizsgák esetében. Egyik vélemény szerint pont ezek a „leegyszerűsített” vizsgák teszik tönkre a valóban dolgozó állományt. A probléma orvoslására az egyik megkérdezett a természetes vadászatok keretében megrendezett munkavizsgák szorgalmazását javasolja.

A munkatacskó állomány jövőképe is kissé ingatag alapokon áll. Bár jövőt mindenki lát a dolgozó tacskozóállomány előtt, azt azért többen megemlítik, hogy sajnos divatfajta lett a tacskóból és ez az állomány erőteljes felhígulásához vezetett. Az állomány zömmel kikerült a vadászok, vadőrök kezéből. Nem tett jót a fajtának az sem, hogy egy egyszerű tenyészszemle csupán a fajta tenyésztésbe vételének követelménye. A megoldást sokan a fiatal, elhivatott és lelkes tenyésztők felkarolásában látják. Óriási felelősség hárul a fajtaklubokra ebben az esetben, hogy megfelelő utat mutassanak a tagjaiknak. Mindenképpen szükség lenne a tenyésztési szabályzat szigorítására, hogy a fajta mind testi-szellemi egészségét, mind munkaképességét megőrizzük.

Érdekes dolog a munkavizsgákon vezetett ebek szőr- és méretváltozatbeli kérdése. Egyértelműen kijelenti mindenki, hogy a leggyakoribban látható szőrváltozat a szálkásszőrű, kevésbé gyakran a rövidszőrű, méretváltozat tekintetében pedig a standard típus az uralkodó, ritkábban néhány törpe méretű egyed. Főként a vércsapavizsgák esetében találkozhatunk a rövidszőrű változat képviselőivel kaninchen és törpe méreteken is. Az állomány tükrében a hosszúszőrű tacsók állnak az utolsó helyen, mely összességében a hazai populáció minőségével is rímel.

A munkavizsgákon észlelhető hibákról elmondható, hogy legnagyobb részük vezetői hibára vezethető vissza, ezek általában:

- kevés vezetői gyakorlat, tapasztalat
- a fajta, illetve egyed felületes ismerete (későn érő)
- nem gyakorolnak eleget a kutyával
- nem megfelelő, felületes kiképzés
- fajtától idegen elvárások

A hibák kisebb része a kutyák adottságaihoz köthetők:

- lövésfélés, lövésérzékenység
- kevés kitartás, akarat
- orrjóóság hiánya
- kevés a csapatartási készség, nyomhűség
- rámenősség, dúvadélesség hiánya
- nincs, vagy kevés apportkészség
- nem ad hangot meleg csapán
- víziszonyos

Mindezen tulajdonságok, amennyiben a hiba nem öröklött, hanem felvett vagy kiképzési hibából eredő természetű, gyakorlással, helyes képzéssel javíthatók.

A jelenlegi munkavizsga szabályzat megítélése mutatja az eddigi legvegyesebb, legmegosztóbb képet. A válaszadók egy része a jelenlegi vadászat és állatvédelmi körülményekhez mértén megfelelőnek tartja, és csupán apróbb helyreigazításokat végezne rajta, illetve azt fájlatja, hogy a bírói értekezleten elfogadott változtatások nem kerülnek frissítésre benne. Mások a kitorékpályák, vaddisznós kertek és a munkaidők egységesítésében látják a problémák megoldását. A harmadik tábor pedig nagyon sok kijavítandó hibát lát benne és a külföldi

munkavizsgák meghonosítását gondolja a legcélravezetőbbnek. Véleményem szerint a jelenlegi munkavizsga szabályzat nagyjából megállja a helyét, de jó lenne pár új, máshol régóta működő vizsgaág bevezetése, hogy a kutyák sokoldalúságát maximálisan fel lehessen mérni.

Szinte mindenki úgy tapasztalja, hogy fiatal, növendék korú ebekkel jelennek meg a magyar munkavizsgákon a kutyavezetők. Általában 12-24 hónapos életkort tapasztalnak. Érdekes téma a tacsó, mint fajta, gyakori későn érő mivolta. Tény, hogy ebben a fajtában ezek gyakoribbak, mint a korán érő típusok. Ezen érdemes lehet elgondolkodnia a vezetők többségének, hogy a kutya érettsége megfelelő szinten van-e az adott vizsgafeladathoz? Az nem árthat, ha egy aktuálisan gyengébb képességeket produkáló kutyával türelmesek vagyunk.

A válaszadók 100%-ban egyetértenek abban a kérdésben, hogy a tacsóknak, főként a tenyészállatoknak igen fontos a kiállításokon való részvétel, hogy a tenyésztők, tulajdonosok teljes képet kapjanak az adott egyed munka és küllemi kvalitásaival egyaránt.

4.3. Kérdőív elemzés

A kérdőívemben a két jelenleg fennálló fajtagondozó egyesület Facebook oldalain adtam közre. Főként a tagjaik a véleményét, tapasztalatait, hozzáállását igyekeztem felmérni a tacsók munkavégzését, kiképzését, vizsgáztatását és eredményeit illetően.

A kérdőív kitöltői főként a „középkorú” korosztály képviselői, mivel 61,4%-ban 41 és 60 év közöttiek. Nemüket tekintve zömmel férfiak nyilvánították ki véleményüket. Arányuk 64,3% volt. Lakóhely tekintetében az élen a Somogy vármegyében élők szerepeltek legtöbben, csak utána következett Pest vármegye, illetve a válaszadók 50%-a faluban vagy községben él.

Igen lényeges kérdés, mivel alapvetően munkakutyákról értekezünk, hogy a tacsó ki tudja-e használni a magában hordozott genetikai potenciált a vadászat terén. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a tulajdonos, tehát a gazdája maga is vadásszon vagy legalább is lehetősége legyen rá, mely érvényes vadászjegy hiányában elképzelhetetlen. A válaszadók több mint fele, mely 55,7%-ot jelent, rendelkezik jelenleg érvényes vadászjeggyel, tehát a vadászati törvény értelmében vadász. Szükségesnek gondoltam megkérdezni, hogy a vadászatot, mint hobbitevékenység űzi a vadászjegy tulajdonos, avagy ez a munkája, tehát hivatásos vadász. A megkérdezettek legtöbbször sportvadász, ez 84,6%-ot jelent, a maradék 15,4%-nak pedig ez a hivatása. Öröndetes, hogy a válaszadó többség fontosnak tartja a tacsók egyedülálló

munkaképességeinek a kiaknázását és 75,7%-uk, tehát több, mint háromnegyedük használja valamilyen formában vadászati tevékenységre kutyáját.

Fontos tudni, hogy milyen típusú tacsókát részesítenek leginkább előnyben a válaszadók. Méret tekintetében elsöprő többségben van a standard/normál típus, amely 81,4% volt. Utána következett a törpe változat mennyisége, és legutolsó helyen szerepelt a kaninchen melyet csupán 3 (4,3%) megkérdezett választott társaként.

Szőrtípus szerint a legnépszerűbb a szálkásszőrű változat. A válaszadók 68,6%-a ezt a típust tartja. Ez követi a rövidszőrű 24,3%-kal, majd a hosszúszőrű elenyésző 7,1%-kal.

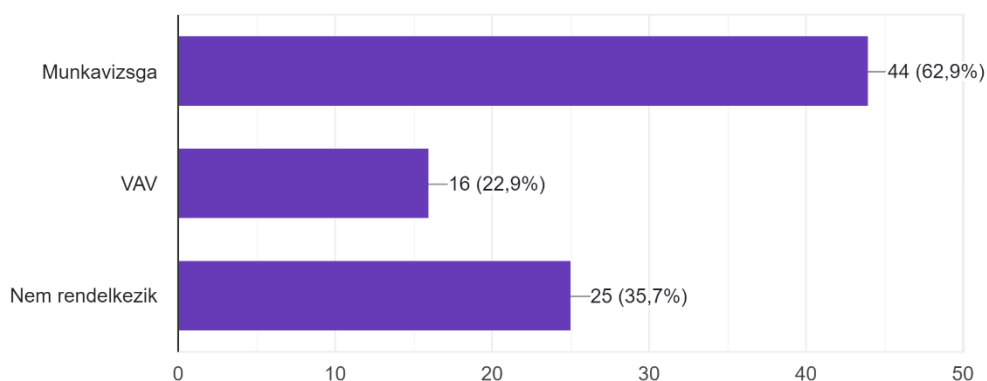
Manapság úgy gondolom a származási lap, vagy regisztrációs lap meglétének evidensnek kellene lennie, viszont a felmérésből kiderül, hogy a magyar tascó tulajdonosok egy része ezt nem így gondolja, ugyanis a válaszolók tascójának 14,3%-a nem rendelkezik egyikkel sem.

A megkérdezettek többsége rendelkezik FCI által elfogadott kennelnévvel és viszonylag régóta foglalkozik a fajtával. Van, aki úgy nyilatkozott, hogy immár 44 éve tart tascót, de a többség legalább tíz éve. Viszont a jelenleg tartott ebek számát illetően meglepő, hogy bár a többség tenyésztő, mégis legtöbb esetben csupán egy, két vagy három kutyát tart. Akinek a válaszolók közül a legtöbb tascója van jelenleg, az 25 ebet birtokol.

A munkavizsgák és vadászati alkalmassági vizsgák tekintetében eléggé megoszlik a megkérdezett tascósok véleménye (20. ábra). A többség kutyájának, mintegy 62,9%-nak van munkavizsgálata, ami egészen öröndetes adat. A tascók 22,9%-a rendelkezik vadászati alkalmassági vizsgával. Viszont az ebek több, mint egyharmadának nincsen semmiféle vizsgálata sem.

Rendelkezik-e az Ön tacskója munkavizsgával vagy vadászati alkalmassági vizsgával?

70 válasz

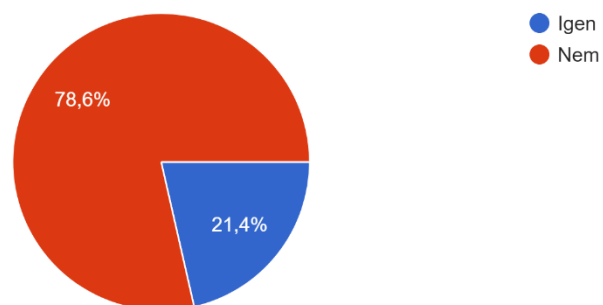
20. ábra: Vizsgával rendelkező tacskók aránya

A munkavizsga típusok szempontjából a legnépszerűbbek a vércsapa vizsgák. A válaszadók szerint legtöbb tacskó ilyen vizsgákon szerzi meg a munkavizsgát. A munkavizsgákra a válaszolók túlnyomó többsége saját maga képzi ki kutyáját.

Ezt követően arra voltam kíváncsi, hogy ezen tacskók közül mennyi rendelkezik CACT (francia mozaikszó egyfajta „javaslat” a nemzeti munka champion titulusra) címmel. A többség (51,4%), bár nem túl erős fölényrel, de rendelkezett CACT minősítéssel, melyet a legtöbb tacskó szintén valamilyen típusú vércsapa vizsgán szerzett meg. Megkérdeztem továbbá azt is, hogy hány kutya áll olyan magas szinten a munkavizsgák terén az országban, hogy rendelkezik CACIT (szintén francia mozaikszó, mely „javaslat” a nemzetközi munkachampion címre) minősítéssel. Ez a válaszok szerint mindössze 18,6%. Nem túlságosan sok, de egyáltalán nem rossz arány nemzetközi szinten sem. Végezetül pedig szerettem volna tudni, hogy a megkérdezettek tacskói közül hányan rendelkeznek valamilyen munkachampion (bajnok) minősítéssel (21. ábra). Ez 21,4%, mely igazán szép arálynak mondható.

Az Ön társasága rendelkezik bármilyen munka championátussal (HMCH, CIT, WUT-WORK CH, GS, stb.)?

70 válasz

21. ábra: Bármely munkachampionátussal rendelkező társaságok aránya

5. Következtetések és javaslatok

A kutatómunkám során gyűjtött adatok és vélemények értelmében a tacskó, mint fajta mindenképpen a legnépszerűbbek egyike.

A tacskó rövid szőrváltozata, különösen törpe méretben divatfajta lett, a szálkásszőrű főként standard típusa pedig mindig nagy népszerűségnek örvendett Magyarországon ennek minden előnyével és hátrányával. Egy 2023-ban a MEOESZ által rendelkezésre bocsájtott statisztikai adatai alapján e két változat szerepel a legnépszerűbb kutyafajták listájának második (rövidszőrű) és negyedik helyén (szálkásszőrű)(Internet12).

Ez az óriási „felkapottság” minden bizonnyal érdekes hatásokat gyakorol a fajtára, és nem feltétlenül jó értelemben. Már megjelentek a populációban, és sajnos a tenyésztésben is különféle jellemi gyengeségekkel és viselkedészavarokkal bíró, esetenként genetikai betegségekkel terhelt példányok, melyek mivel a tenyésztési szabályzatban kötelező szűrés, vagy munkavizsga nincs előírva, nemes egyszerűséggel rejtve maradnak. A népszerűséget kihasználva és szíves-örömmel kiszolgálva megjelentek a csak anyagi érdekeket szem előtt tartó, nem lelkiismeretes „tenyésztők” vagy a kutyák egészségét a jövedelmezőség oltárán feláldozó szaporítók, kik folyamatosan hozzák létre a standardban bár nem elfogadott, de igen divatos és kelendő „designer” színváltozatokat és típusokat.

E fajta kiválóan alkalmazkodik a város adta körülményekhez, és mint nyugodt, apró méretű, kellemes jellemű fajtát, különösen ajánlják „luxustartásra”. Az elpuhult szobatacskó azonban már nem vadászeb (Patay, 1975)!

Sajnos a fajta tenyésztése zömmel kikerült a vadászok kezéből és összességében elmondható, hogy a hivatásos- és sportvadászok töredéke tart vagy egyáltalán ért a vadászkutyához. A legfőbb javulást a hozzáértő, vadászó fiatal tenyésztőgeneráció tudná elérni. Mindenképpen az edukáció lenne ebben is a megoldás. Szerencsére a fajtaclubok és az OMVK szervezésében az utóbbi években megjelenni látszik a vadászkutyával foglalkozni kívánók felkarolása. Sorra jelennek meg a különböző gyakorlónapok országszerte, melyek tárt karokkal várják a tanulni vágyókat. Ezek, illetve az utóbbi években megjelent természetes vadászatok keretében rendezhető munkavizsgák bizonyára sokat fognak javítani a tacskóállományon.

A munkavizsgák megmutatták, hogy sok esetben azokban a kutyákban is, amik nem vadászkézben vannak, még mindig fellelhető dolgozó őseik szikrányi tehetsége, melyet egy kis

odafigyeléssel, gyakorlással és tervszerű tovább tenyésztéssel, illetve szelekcióval könnyedén jó mederbe lehetne terelni. A legfőbb cél az kellene legyen, hogy a tacsó ne jusson teljes egészében sok fajta, pl. a border collie, a labrador vagy a különböző szetterek sorsára, hogy különváljon kiállítási és munkatípusra, illetve minden tacsónak el kellene tudnia látni azokat a nemes feladatokat, melyek mentén a fajta kialakult.

A jelenlegi, főként vadászatellenes világban nem egyszerű vadászkutyát, pláne kotorékkutyát tartani, tenyészteni, de egy maroknyi ember igyekszik ezen nagyszerű kutyákban rejlő értékeknek a megőrzésében aktívan résztvenni. Az ő tevékenységüket kellene akár állami szinten erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni, mert a vadászkynológia régi hagyományokkal gazdagítja a vadászati és egyetemes kultúránkat egyaránt.

„A tenyésztés során érzelmeinket s a divatkíválmányokat vessük alá a józan eszünknek (Patay, 1975).”

6. Összefoglalás

Diplomadolgozatom témája korunk egyik legnépszerűbb kutyafajtája, a IV. fajtacsoport egyedüli tagja, a 21. század egyik legsokoldalúbb vadászkutyája, a tacsó.

Dolgozatomban igyekeztem felderíteni e nagyszerű fajta múltját, megvizsgálni a fajta leírását és munkavizsga szabályzatát. Próbáltam rávilágítani a fajta sokoldalúságára azzal, hogy összegyűjtöttem a vadászat keretein belül mi mindenre is használható eme kicsiny, de annál elszántabb vadászeb. Az elmúlt 11 év törzskönyvezési adataiból, a fajta munkáját értékelő bíróktól és kedvelőinek/tenyésztőinek véleményéből szerettem volna felmérni a tacsók jelenlegi helyzetét.

Az irodalmi forrásokból kitűnik, hogy milyen régi fajta is a tacsó, milyen hosszú utat is járt be, hogy jelenlegi formájában, alakjában láthassuk. Tiszteletreméltó az a rajongás, mely a fajtát folyamatosan végig kíséri és napjainkban is töretlenül jelen van.

A tacsó standardleírása magában foglalja mindazokat a tulajdonságokat, melyek a fajtát egészségessé, típusossá és nem utolsó sorban tetszetőssé teszik. A munkavizsga szabályzat leírja az alapvető elvárásokat a tacsó munkaképességéről, illetve annak felméréséről, kiértékeléséről és besorolásáról.

A vadászati ágazatok elemzése világossá teszi számunkra, hogy ez a csupaszív és akarat kutya milyen számtalan alkalommal tudja a saját korlátait sokszor felülmúlva kisegíteni és vadászsikerekhez juttatni imádott gazdáját. A tacsót sokan makacsnak állítják be, bár tévesen. Aki jobban ismeri a fajtát az pontosan tudja, hogy ez tudatosan alakult ki, mivel e leleményes ebnek nagyfokú önállóságra és kitartásra van szüksége a munkája maradéktalan elvégzéséhez, nem makacsságra. Ebből az okfejtésből kitűnik, hogy ez az apró vadászeb sokszor méretei ellenére sokoldalúbb, mint más vadászebek. Magas intelligenciája folytán képes levonni a tanulságokat és különbséget tenni az egyes munkafázisok között. Minden feladatot képes nagyszerűen elvégezni. A vadászat igazi öröm vele annak, aki megérti lényét és speciális személyiségét.

A törzskönyvezési adatok világossá teszik számunkra, hogy a tacsóállomány a Covid-19 vírus hatásai alatt robbanásszerű növekedésen ment keresztül, ezzel az állomány erősen felhígult. A bírói vélemények szerint a fajta munkájának lenne jövője, de azt erőteljes szakmai alapokra kell helyezni és a szabályzatnak is egy kisebb ráncfelvarráson kellene átesnie. A kérdőív

eredményeiből pedig kiderül, hogy tacsókó állományunk igazán magas szintet tud képviselni Európában, illetve a fajta tenyésztői közül még viszonylag sokan vadásznak, illetve próbálnak dolgozni kutyáikkal.

7. Irodalomjegyzék

- Diezel, E.– Mika, K. (1910): *Vadászebek*. Szukits Könyvkiadó, Szeged. pp.123-130.
- Dangerfield, S. – Howell, E. (1991): *Nemzetközi kutya-enciklopédia*. Pannon Könyvkiadó, Budapest. p.420.
- Farkasházy, M. – Fodor T. (1976): *A vadászkutya*. In: Fodor T.: A XX. század vadászkutyái. MÉM Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztálya, Budapest. pp. 83-91.
- Füzesséry Gy. (1972): *A vadásztacskó*. Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete, Budapest. pp.81-86.
- Hargitai, J. (1991): *Tacskók és terrier*. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó Kft. pp.66-74.
- Ifj Jilly B. – id. Jilly, B. (1962) (1962): *A vadászkutyák idomítása*. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó. pp.184-204.
- Joób-F, T. (1990): *Tacskók föld felett* Sárvárótt (CACIT). In: *A kutya magazin*, 90(8), pp. 18-19.
- József, Á. (1929): *A kotorék vadászat*. Gyoma: Hungart Könyvkiadó. pp.51-55.
- József, Á. (1936): *A tacskó*. Gyoma: Hungart Könyvkiadó. pp. 7-17, 35-53.
- Kis, T. (2008): *A tacskó*. In: *A vadászkutya magazin*, 2(3), pp.8 – 13.
- Krewer, B. (1988): *Die Nachsuche auf Schalenwild*. Hannover: Landbuch-Verlag GmbH. pp.16.
- Patay L. (1975): *Kutyák bűvár zsebkönyv*. Budapest: Móra Könyvkiadó pp. 3, 24
- Ransleben, W. (1992): *A tacskó*. Budapest: Pesti Szalon Könyvkiadó pp. 15-17, 54-61.
- Szabó, P. (1995): *Különös vadászat – A kotorékozás gyakorlata*. Gyöngyös: Sütőipari Nyomda Kft. pp. 10-11, 21.
- Tabel, C. (2010): *Der Jagdgebrauchshund*. München: BLV Buchverlag GmbH & Co.KG. pp. 230-235.

Internetes források:

Internet1: <https://www.dackel.de/dackel-geschichte/> ,2024. 04. 10.

Internet2: <https://botzensteiners.de/zwergdackel/> ,2024. 04. 10.

Internet3: <https://www.watson.ch/hund/tier/949506462-vor-100-jahren-sahen-heutige-hunderassen-noch-ganz-anders-aus-schau-mal> ,2024. 04. 10.

Internet4: <https://www.dackel.de/dackel-geschichte/> ,2024. 04. 10.

Internet5: <https://www.kennelclub.hu/index.php?modul=szervezetek&szuro=ftszt> , 2024. 04. 13.

Internet6: <https://magyartacsko.hu/tacsko-standard/> ,2024. 04. 10.

Internet7: <https://magyartacsko.hu/munkavizsga-szabalyzat/> ,2024. 04. 10.

Internet8: <https://www.pirsch.de/jagdpraxis/jagdarten/baujagd-auf-den-fuchs-tipps-und-tricks-fuer-die-fuchsjagd-35680>, 2024. 04. 10.

Internet9: <https://www.vom-hirschfaenger.de/huendinnen/> , 2024. 04. 13.

Internet10: <http://www.jagdteckel-meckpom.de/Stoberhundgruppe.htm> ,2024. 04. 13.

Internet11: <https://www.dackel.de/jagd-teckel/> ,2024. 04. 13.

Internet12: <https://www.azenkutyam.hu/elet/legnepszerubb-kutyafajtak-2023-ban/> , 2024. 04. 23.

8. Ábrák és táblázatok jegyzéke

8.1. Ábrák

1. ábra: 1876-ban így ábrázolták a három szőrváltozatot	8
2. ábra: Rövidszőrű tacsó 100 évvel ezelőtt és ma	10
3. ábra: Rövidszőrű standard tacsó a lefojtott rókával	19
4. ábra: Standard rövidszőrű tacsó eredményes vércsapamunka után	21
5. ábra: Standard szálkásszőrű tacsó hajtáson vaddisznóval néz farkaszemet	22
6. ábra: Standard szálkásszőrű tacsó apportírozás közben	23
7. ábra: Összes alomszám szőrtípusokra lebontva 2013 és 2023	26
8. ábra: Rövidszőrű tacsók éves méret szerinti alomszáma 2013-2023 között	27
9. ábra: Szálkásszőrű tacsók méret szerinti éves alomszáma 2013-2023 között	27
10. ábra: Hosszúszőrű tacsók méret szerinti éves alomszáma 2013-2023 között	28
11. ábra: Évenként törzskönyvezett rövidszőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között	31
12. ábra: Évente törzskönyvezett rövidszőrű szukák egyedszáma 2013-2023 között	31
13. ábra: Évente törzskönyvezett szálkásszőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között	32
14. ábra: Évente törzskönyvezett szálkásszőrű szukák egyedszáma 2013-2023 között	33
15. ábra: Évente törzskönyvezett hosszúszőrű kanok egyedszáma 2013-2023 között	34
16. ábra: Évente törzskönyvezett hosszúszőrű szukák egyedszáma 2013-2023 között	34
17. ábra: Évenként kiváltott rövidszőrű tacsó kennelek száma 2013-2023 között	36
18. ábra: Évenként kiváltott szálkásszőrű tacsó kennelek száma 2013-2023 között	37
19. ábra: Évenként kiváltott hosszúszőrű tacsó kennelek száma 2013-2023 között	38

20. ábra: *Vizsgával rendelkező tacskók aránya* 43

21. ábra: *Bármely munkachampionátussal rendelkező tacskók aránya* 44

8.2. Táblázatok

1. táblázat: *Tacskó fajták évenkénti alomszáma 2013-2024 között* 25

2. táblázat: *Adott évben törzskönyvezett tacskók száma 2013-2023 között* 30

3. táblázat: *Adott évben kiváltott tacskó kennelek száma 2013-2023 között* 35

9. Mellékletek

1. sz. melléklet

Mélyinterjú kérdések FCI III-IV. fajtacsoport teljesítmény bíróihoz

1. Ön mióta bírálja a IV. fajtacsoportba tartozó ebek munkáját?
2. Ezen évek távlatából, hogyan értékelné az eddig bírált tacsók általános felkészültségét a munkavizsgákon?
3. Ön szerint az elmúlt években a dolgozó tacsó állomány minősége és mennyisége változott-e? Ha igen, milyen irányba?
4. Hogyan látja a dolgozó magyar tacsó állomány jövőjét?
5. A munkavizsgák, (bármilyen szakágban), képességvizsgák során mely méret-, ill. szőrváltozattal találkozott leggyakrabban? Mi lehet ennek az oka?
6. Mik a leggyakrabban tapasztalt hibák az ebek részéről egy adott munkavizsgán (bármely szakágban) és azok miből eredhetnek?
7. Mennyire gondolja teljeskörűnek a jelenleg érvényes tacsó munkavizsga szabályzatot? Változtatna-e valamit rajta?
8. Jellemzően mely életkorban viszik munkavizsgára általában a tacsókat a tulajdonosok?
9. Mennyire tartja fontosnak a tacsók küllemi megmérettetését kiállításokon?

2. sz. melléklet

A tacsó használata a vadgazdálkodásban kérdőív

Az Ön kora?

- a. 20 évnél fiatalabb
- b. 21-30
- c. 31-40
- d. 41-50
- e. 51-60
- f. 61 év felett

Az Ön lakhelye:

- g. Főváros
- h. Nagyváros 100 ezer lakos felett

- i. Közepváros 20 ezer – 100 ezer lakos között
- j. Kisváros 5 – 20 ezer lakos között
- k. Község 1-5 ezer lakos között
- l. Falu 1 ezer lakos alatt
- m. Tanya

Az Ön neme?

- férfi
- nő

Ön melyik vármegyében lakik?

.....

Rendelkezik érvényes vadászjeggyel?

- igen
- nem

Ha rendelkezik érvényes vadászjeggyel, Ön hivatásos vadász vagy sportvadász?

- Hivatásos vadász
- Sportvadász

Milyen méretű tacsskót tart? Több válasz is lehetséges.

- standard
- törpe
- kaninchen

Milyen szőrtípusú tacsskót tart? Több válasz is lehetséges.

- szálkásszőrű
- hosszúszőrű
- rövidszőrű

Hány tacsskót tart jelenleg?

.....

Mióta tart tascsó(ka)t?

.....

Az Ön tascsója rendelkezik-e származási lappal vagy regisztrációs lappal?

- Igen

- Nem

Ön rendelkezik FCI által elfogadott kennelnévvvel?

- igen

- nem

Használja tascsóját bármely formában vadászatra?

- Igen

- Nem

Ön képzi a kutyáját vizsgára/vadászatra/versenyre vagy kiképző segítségét veszi igénybe hozzá?

.....

Milyen gyakran tréningezi/tréningezetteti kutyáját?

- naponta

- hetente

- havonta

- havonta 2- 3 alkalommal

- fél évente

- évente

Rendelkezik-e az Ön tascsója munkavizsgával vagy vadászati alkalmassági vizsgával?

- munkavizsga
- VAV
- nem rendelkezik

Ha rendelkezik, milyen szakágban/szakágakban szerezte?

.....

Rendelkezik-e az Ön kutyája CACT minősítéssel?

- igen
- nem

Amennyiben az előző kérdésre igen volt a válasz, kérem írja le, milyen szakágban/szakágakban szerezte a minősítést!

.....

Az Ön tascsója rendelkezik CACIT minősítéssel?

- igen
- nem

Az Ön tascsója rendelkezik bármilyen munka championátussal (HMCH, CIT, WUT-WORK CH, GS, stb.)?

- igen:
- nem

Ha az előző kérdésre a válasz igen, tascsója rendelkezik bármely ország szépség championátusával (HCH, SLO.Ch,

RO. CH, stb.)?

- igen:
- nem

Kérem írja le, hogy hány éves koráig dolgozik a kutyája vadászaton/tréningezik vele/indul versenyeken?

.....

10. Köszönetnyilvánítás

Diplomadolgozatom elkészítéséhez, megírásához igazán sok segítséget kaptam, melyekért nem lehetek eléggé hálás.

Elsősorban a legnagyobb köszönet konzulensemnek, **Dr. Kovács Szilviát** illeti, kinek segítségével, útmutatása, tanácsai, javaslati óriási segítséget jelentettek számomra.

Köszönettel tartozom a MEOESZ Tacskó és Terrier Teljesítmény Bírónak, kollégáimnak **Stemler Józsefnek, Utsi Miklósnak, Kálovics Norbertnek, Asztalos Gábornak, Vaszkó Eleknek** és **Helstáb Györgynek** a mélyinterjúban adott válaszaikért.

Köszönet illeti a MEOESZ és a MTTE elnökét, **Korózs Gábor** urat, és **Árkossy Beatrix** MEOESZ irodavezető asszonyt, kik a törzskönyvezési adatok összegyűjtésében voltak segítségemre.

Külön köszönöm a két fajtagondozó egyesület, a MTTE képviselőjében **Aranyosi Évának**, és a MTOE színeiben **Vaszkó Eleknek**, a kérdőívek kapcsán nyújtott segítségüket.

Nagyon szépen köszönöm mindannyiójuknak!

11. Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Kovács Róbert
A Hallgató Neptun kódja: S9LKWT
A dolgozat címe: A tacsó használata a vadgazdálkodásban
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Természetvédelmi Biológia Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Sárvár, 2024. év ____ 04. ____ hó ____ 24. ____ nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

__Kovács Róbert__ (név) (hallgató Neptun azonosítója: __S9LKWT__) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: 2024. év 04. hó 24. nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.